

DIPLOMNÍ PROJEKT **ZDENKY STEINEROVÉ**

PIVOVAR VE MĚSTĚ

ATELIER ROMANA KOUCKÉHO A EDITY LISECOVÉ
18.5.2012

**ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY**

AUTOR, DIPLOMANT: ZDENKA STEINEROVÁ
AR 2011/2012, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: PIVOVAR VE MĚSTĚ
(ČJ)

(AJ) BREWERY

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce:	Doc. Ing. arch. Roman Koucký	Ústav: 15118
Oponent práce:		
Klíčová slova (česká):	Pivovar, Malá Strana	
Anotace (česká):	Diplomní projekt restauračního pivovaru v centru města. Malé pivovary jsou, na rozdíl od chemické pivovarské velkovýroby, nositeli vysoké české pivní kultury, a proto se těší čím dál větší oblibě. Návrh zahrnuje pivovarský provoz, restauraci a pivovarské muzeum. Pozemek se nachází na Malé Straně v Praze. Součástí zadání se tak stává i vyrovnat se s významným historickým prostředím.	
Anotace (anglická):	Diploma project of the brewery in the city center. Small breweries are, unlike a large factories using a lot of chemistry, important holders of high czech beer culture. Their popularity is growing fast. The design includes a brewery, a restaurant and a museum of beer. The plot is situated in Mala Strana in Prague. Therefore the part of assignment is also work with significant historical structure.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 18. května 2012

podpis autora-diplomanta

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Zdenka Steinerová

datum narození: 23. 09. 1986

akademický rok / semestr: 2011/2012 LS

ústav: 514

vedoucí diplomové práce: Doc. Ing. arch. Roman Koucký

téma diplomové práce: Pivovar ve městě

zadání diplomové práce:

1/popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

2/popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

3/seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

1/Zadáním diplomové práce je vypracování architektonické studie restauračního minipivovaru. Navrhovat pivovar znamená dotýkat se dlouhodobého kulturního fenoménu a vášně majority české společnosti. Mimo to se stavby tohoto typu v současné době těší velké oblibě, protože odpovídají tendencím dávat přednost místním kvalitnějším potravinářským produktům před velkovýrobou mnohdy pokleslé kvality.

Pivovar je umístěn na pražské Malé Straně, na náplavce vedle Mánesova mostu. Místo je vybráno na základě regulace diplomní práce Barbory Mikitové Rezervy centra z LS 2011/2012 v atelieru Romana Kouckého. Zároveň si tak práce klade za cíl vyrovnat se urbanisticky i architektonicky se stávající cennou historickou strukturou a poskytnout jednu z odpovědí a otázku jak se má chovat moderní architektura v pozemkových rezervách historických měst.

2/Architektonická studie stavby

Výstupy: Situace širších vztahů

Půdorysy, řezy, pohledy v měřítku 1:200 (podrobnost zpracování 1:100)

Vizualizace

3/Model objektu 1:200

Datum a podpis studenta

20. 2. 2012

Datum a podpis vedoucího DP

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

Navrhovat pivovar znamená v podstatě dotknout se kulturního fenoménu a vášně většiny české společnosti. Pouhé zadání slova „pivo“ do internetového vyhledávače na nás vychrlí řadu článků a lidových bizarností. Servery Klub přátel piva, svaz pivních turistů, on-line sbírky pivních známek a tácků, pivní zpravodajství nebo půl-literatura tak názorně reflektují upřímnou lásku obyvatel ke zlatavému nápoji.

*„Pokrok je dobrý pro lidstvo, ale pro chleba a pivo má fatální následky.“
Bohumil Hrabal*

V Čechách, i přes náklonnost obyvatel, kultura pivovarnictví značně upadla vlivem průmyslové velkovýroby piva. Zejména díky chemickým náhražkám varných surovin a umělému urychlování procesu vaření piva. Současné ekonomické faktory spolu s moderním bio-hnutím nahrávají zřizování minipivovarů. Dodržování tradičních postupů a surovin z nich dělá na rozdíl od velkovýrobců pokračovatele vysoké pivní kultury u nás.

Pivovar je chrám piva. Dnes už ho nereprezentuje vysoký komín sladovny, ale jeho vnitřnosti odhalené návštěvníkům. U malých městských pivovarů se hlavním oltářem stává varna integrovaná do prostoru restaurace. Prostor pro komzumaci se tak dostává do pozice nejexponovanější a nejdůležitější části celého projektu. Heslem návrhu současné pivovarské restaurace je otevřenost. Přímé spojení restaurace s varnou, ležáckými sklepy a kuchyní nabízí hostům nahlédnutí do procesu přípravy všeho, co jim skončí na stole. Lesknoucí se horké varné nádoby a všeobjímající chmelová vůně jsou základním kamenem interiéru restaurace.

V restauraci je důležité nabídnout variabilitu prostor. Host může přijít desetkrát a pokaždé si vychutnat prostor z jiné perspektivy, z ústraní nebo otevřeného prostoru, ze země nebo z výšky, zevnitř nebo zvenku. Slunečná zahrádka, symbol českého léta je nezbytností.

Nad představou tradiční české pivovarské restaurace se vznáší duch dřevěného obložení, malovaných výjevů ze starých časů, umělých chmelových rostlin či všemožných výstavek starých pivních podtácků, džbáneků nebo pivního skla. Rekvizity dokladující staromilskou snahu o návrat k zlatým časům do soudobé restaurace nepatří. Hledaný únik od reality všedního dne se dá realizovat i jinak. Nevnáší snad už dostatečnou romantiku krásně natočené, orosené pivo s hustou bílou pěnou a dozlatova opečené uzené vepřové koleno?

Přesto s rukou na srdci musíme přiznat, že nám je v těch rádobě starých prostorech útulně. Bývají plnější než moderně zařízené „studené“ podniky. Proto není dobré jejich estetiku rovnou smést ze stolu, ale nechat se jí alespoň částečně inspirovat.

Při všem snění o plných půllitrech nelze zapomenout, že pivovar je v první řadě průmyslová stavba. Snahy o příjemnou estetiku a komfort hostů se musí potkat s účelností a efektivností výrobního procesu.

Pivovar je také novodobě doplněn o řadu služeb, které těží z atraktivnosti jeho produktu. Ubytování přímo v pivovaru, možnost pronajmutí samostatné místnosti s vlastním výčepem pro skupinky manažerů budujících funkční tým, místo pro hudební produkci a obchod s pivem vlastní výroby jsou varianty závislé na poloze pivovaru vzhledem k centru města.

V českých městech vzniká v současnosti celá řada restauračních a malých pivovarů. Nebývají náročné na prostor a proto využívají stojících domů, často s fungujícím restauračním provozem. Oživují nabídku piva a zároveň nabízí ekonomickou alternativu ke stále se zdražujícímu dováženímu pivu z velkopivovarů.

Vybudovat zcela nový městský pivovar jako novostavbu je zatím poměrně vzácný počin.

„Dej bůh štěstí“

01_ROZBOR TYPOLOGIE PIVOVARU

011_PROCES VAŘENÍ PIVA

012_PROMĚNY TYPOLOGIE V HISTORICKÝCH SOUVISLOSTECH

013_MĚSTSKÉ A RESTAURAČNÍ PIVOVARY

02_ANALÝZY MÍSTA

021_POZEMEK

022_HISTORIE

023_PŘÍRODA

024_POHYB

025_KONKURENCE

03_NÁVRH

031_KONCEPT ŘEŠENÍ

032_VÝKRESY

033_PERSPEKTIVNÍ ZOBRAZENÍ

01_ROZBOR TYPOLOGIE PIVOVARU

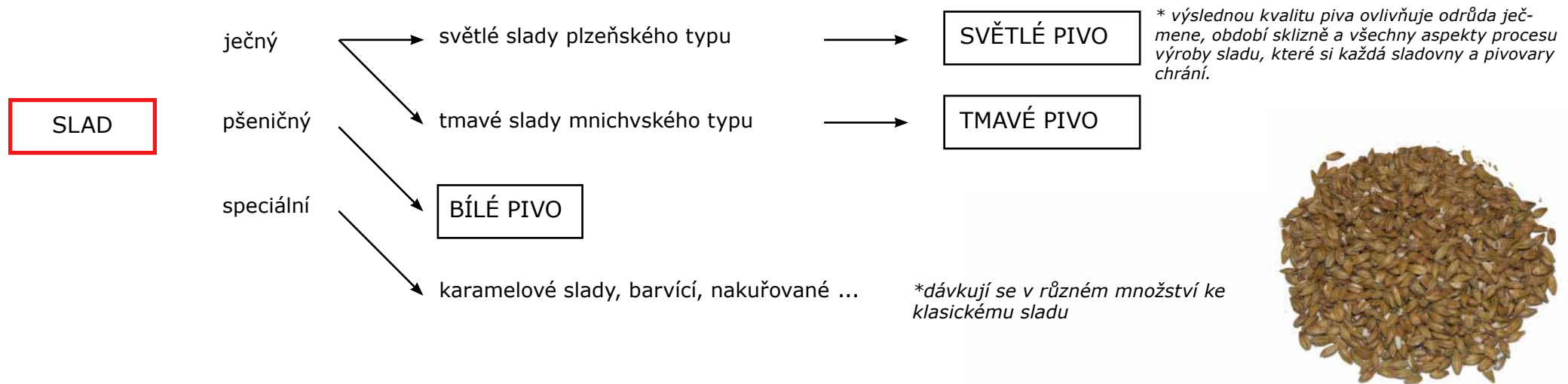

011_PROCES VAŘENÍ PIVA _ Z ČEHO?

Používají se pouze tři hlavní suroviny, jejichž kvalita je pro dobré pivo zásadní.

* na 1hl piva: 18 kg sladu, 4-5 hl vody, 300 g chmele.

VODA

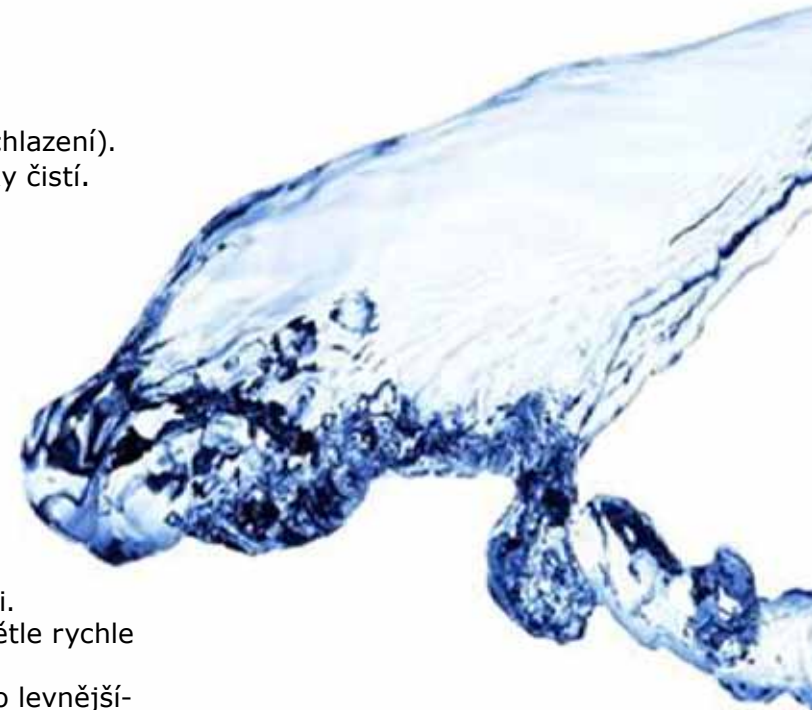
V pivovarnictví je obecně velká spotřeba vody. Na vaření, mytí a provoz (chlazení). Zároveň tvoří 70-85% objemu piva, před vařením se změkčuje a biologicky čistí.

CHMEL

Nenahraditelná surovina, dává hořkost a aroma. Má konzervační vlastnosti. Chmelové šišky se suší a musí se dokonale balit, protože na vzduchu a světle rychle ztrácí svoje kvality. Také proto se dnes chmel používá se hlavně ve formě granulí, prášku nebo levnějšího a kvalitativně pochybnějšího extraktu. Některé malé pivovary stále používají celé sušené šišky.

+ **PIVOVARSKÉ KVASNICE**
kvasnice pro svrchní kvašení (pšeničná, anglická piva) a spodní kvašení, u nás výhradně používané pro výrobu piva plzeňského typu

011_PROCES VAŘENÍ PIVA _ KDE?

SLADOVNA

JEČNÁ PŮDA

NÁDUVNÍKY

HUMNO

SLADOVÁNÍ. Humno je prostorná odvětraná místnost s nádobou na máčení zrna, náduvníkem, kde se zrna 2-3 dny vlhčí. Voda se musí měnit a provzdušňovat, aby se ječmen neutopil. Po té se rozprostře a nechá klíčit. Naklíčením se zrna aktivuje a získá tak potřebné množství cukru.

Produktem je zelený slad.

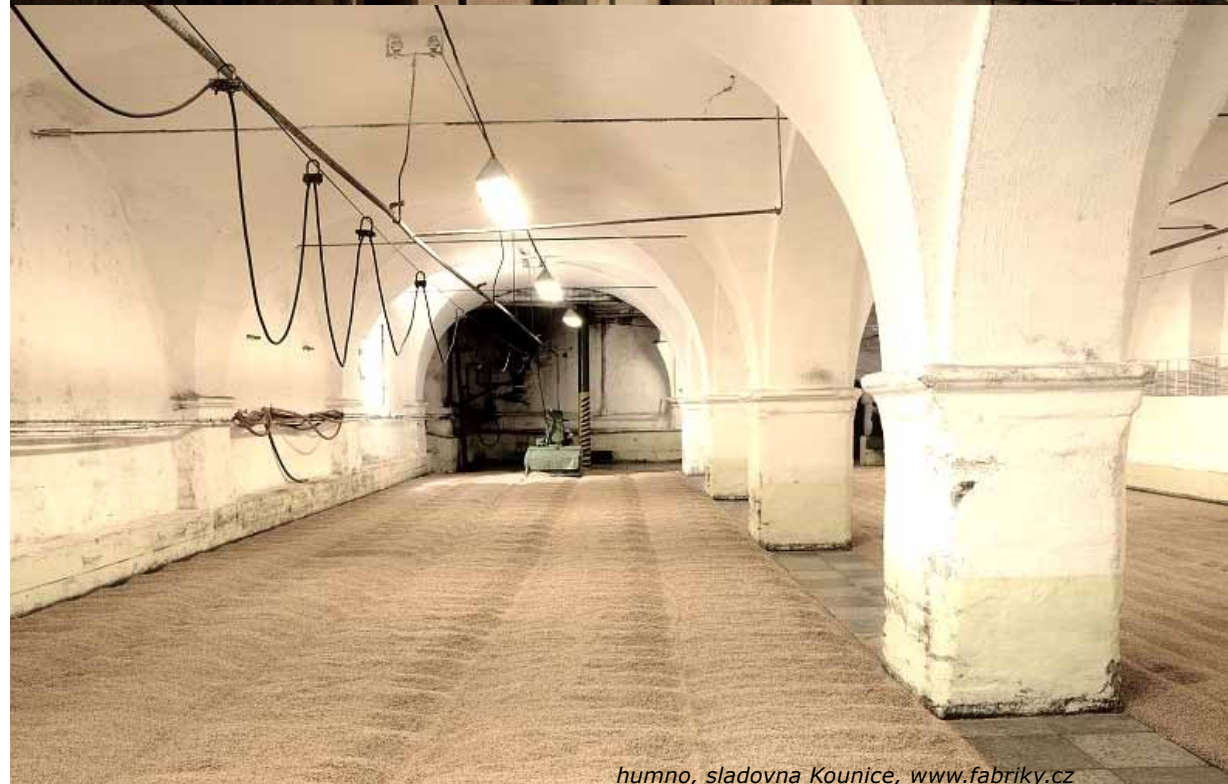
VALEČKA

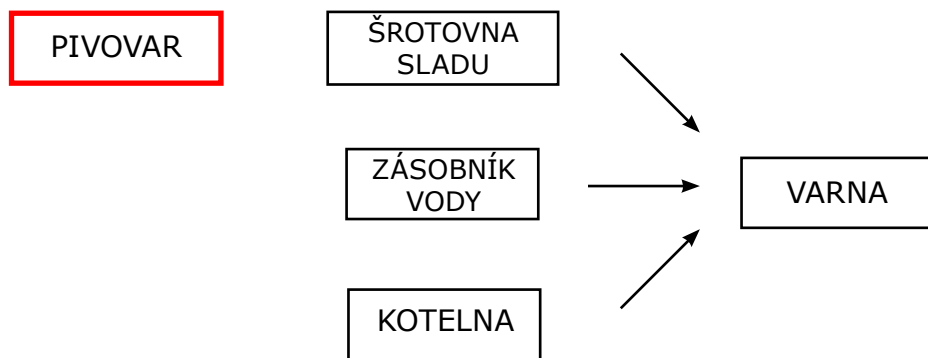
ODLEŽENÍ mladého sladu a zbavení části vlhkosti.

HVOZD

HVOZDĚNÍ. Naklíčený ječmen se suší ve hvozdu. Od 19. století se používá stojatý typ hvozdu. Ve spodní místnosti se vytápí, kouř je odváděn dvojitou stěnou a směrem nahoru, a teplo stoupá vzhůru, kde je zpravidla v několika úrovních na takzvaných lískách rozprostřen slad na sušení.

SLADOVÉ SILO

VAŘENÍ. Varna je chloubou pivovaru, jedná se o prostornou místnost s velkou světlou výškou., kde jsou umístěny varné kotle a pánve. Varným procesem vzniká mladina.

varna plzeňského pivovaru - 2 mil. piv denně

Mělké nádoby na **CHLAZENÍ** mladiny. Dnes se pro zrychlení celého procesu namísto klasických štoků používá vířivá kád', která je přímo součástí varny.

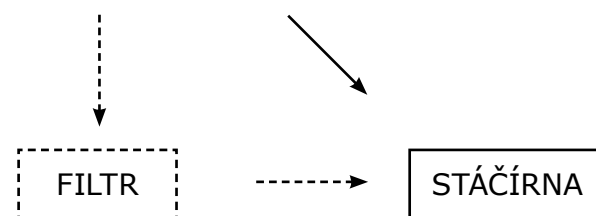
pivovar Svijany, www.fabrikky.cz

Do schladené mladiny přidávají pivovarské kvasnice a během 6-8 dnů probíhá v otevřených kádích **HLAVNÍ KVAŠENÍ** při teplotě kolem 5-6 °C. U moderních velkopivovarů kvasí pivo v tancích, což umožňuje nejen podstatné zrychlení kvašení, ale při stejném množství cukru také vyšší stupňovitost nápoje, který se v závěru ředí na tradičních 10°, 11° nebo 12°. Fuj!

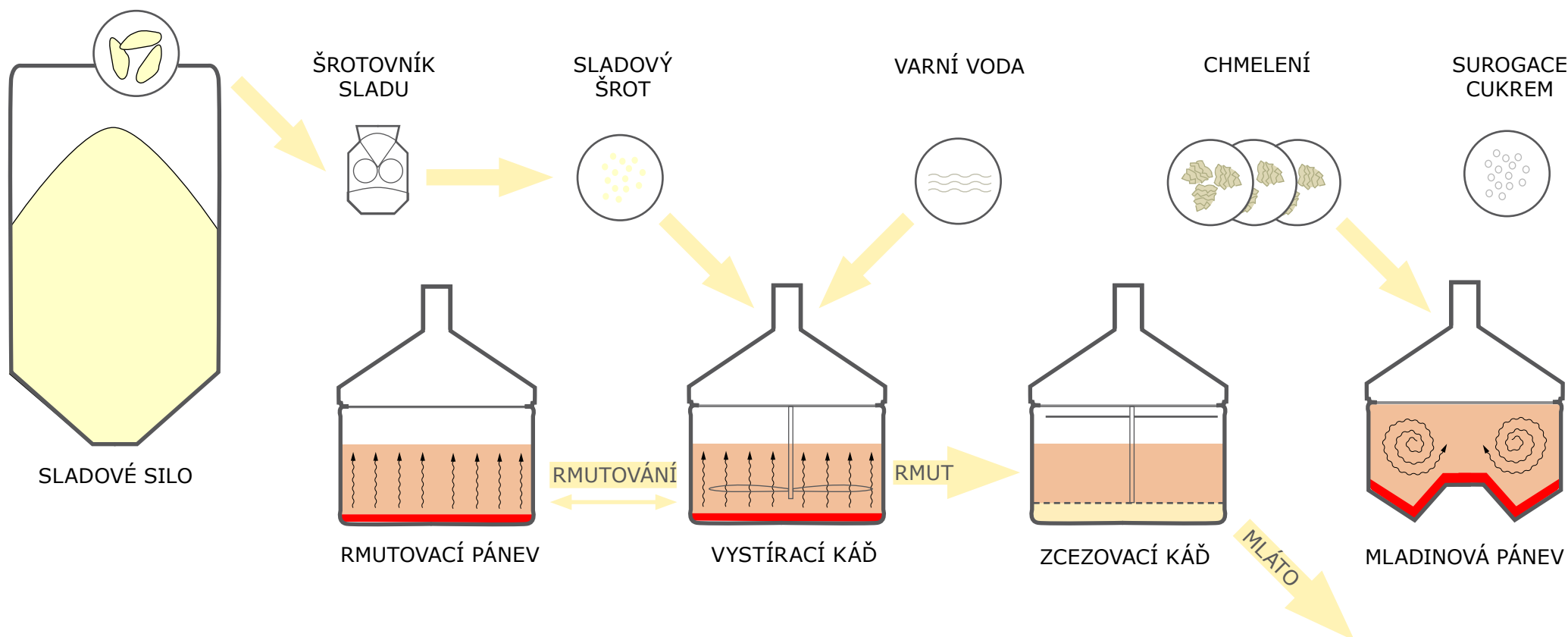

ležácký sklep, pivovar Dalešice, www.fabrikky.cz

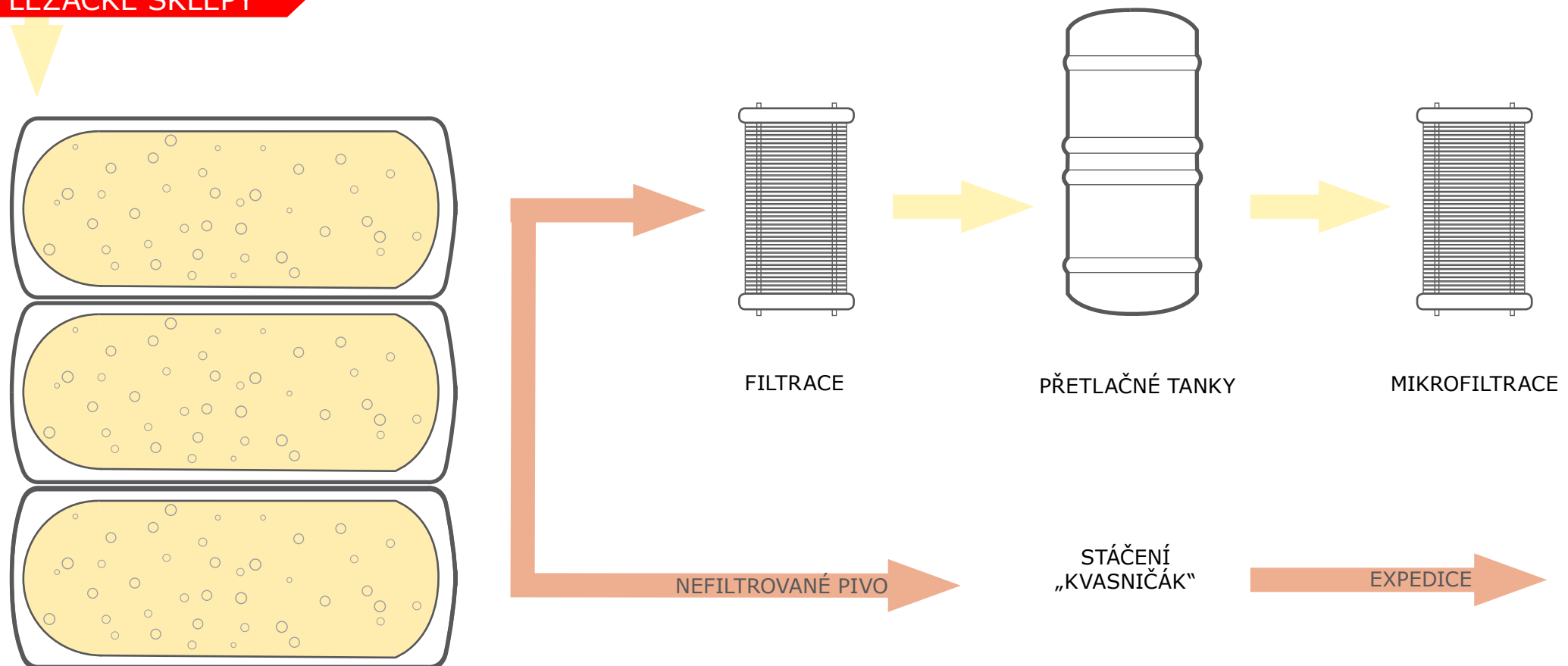
Ze spilek putuje mladé pivo do sklepů nebo soustav sklepních prostor, kde probíhá **DOKVAŠOVÁNÍ** v sudech nebo tancích při teplotách 1-4 °C.

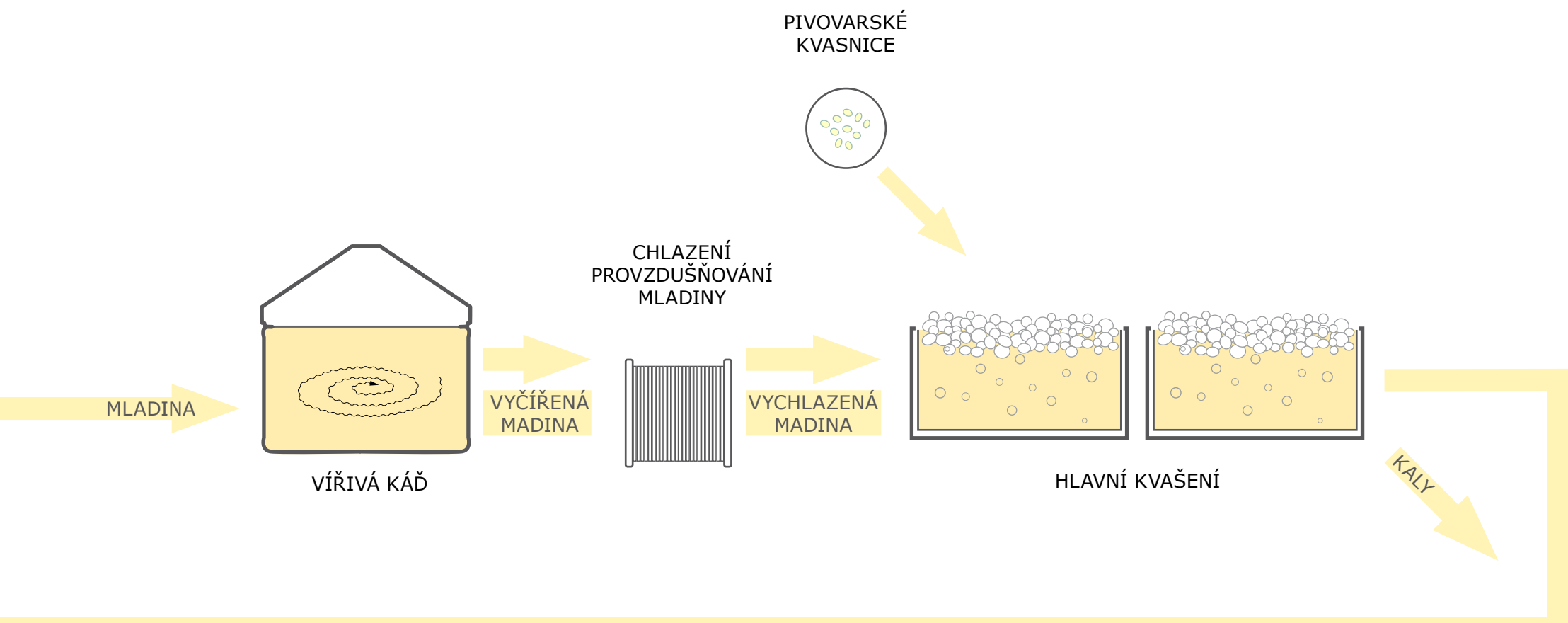
VARNA

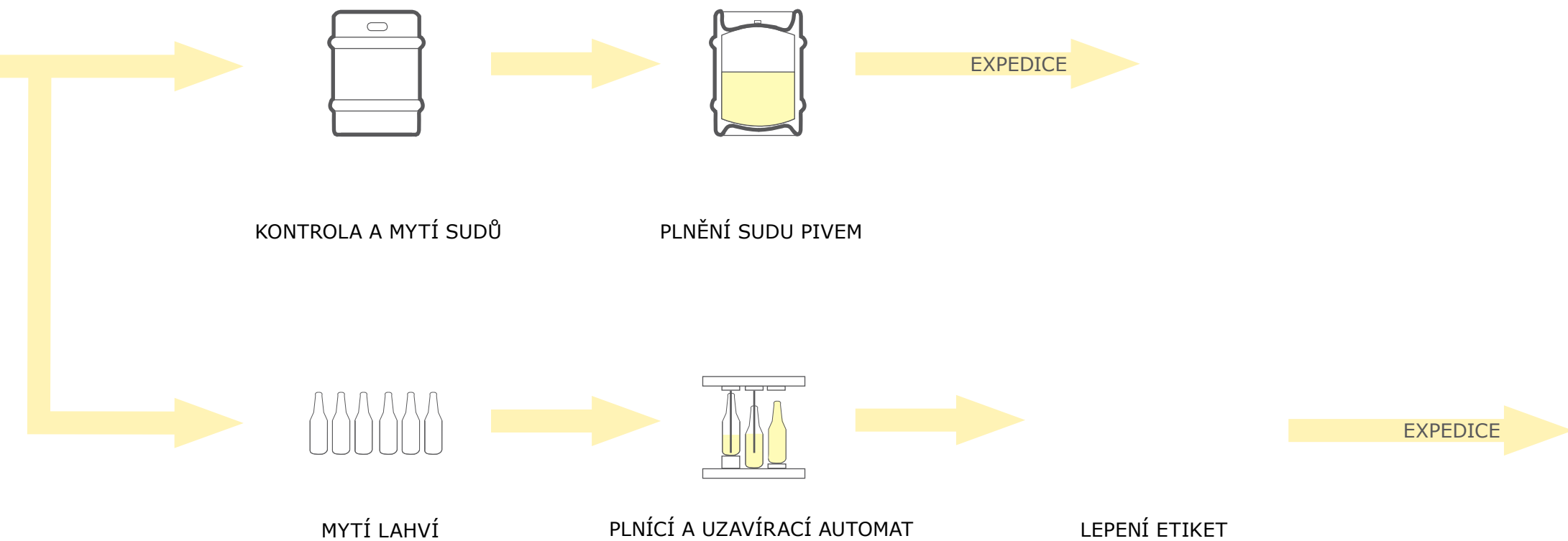
LEŽÁCKÉ SKLEPY

SPIILKA

STÁČÍRNA

Dej Bill štěstí všem, kdož pijou!

DOMÁCÍ VÝROBA A PŘÁVOVAREČNÉ DOMY

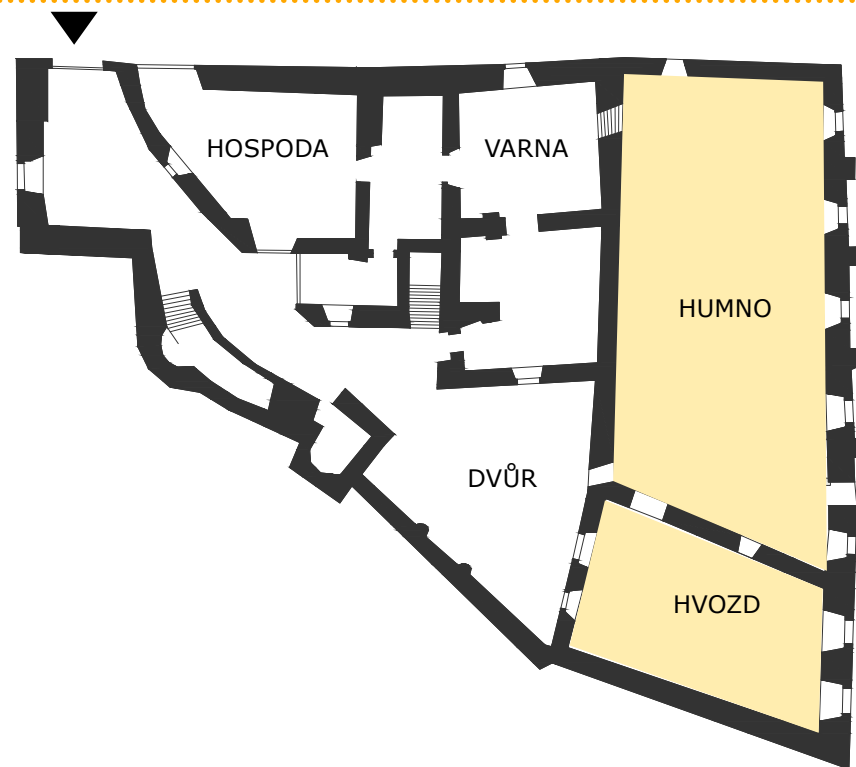
Pivo začaly vařit ženy, doma ve světnicích a nechávaly ho kvasit v komorách ve speciálních pivních hrncích. Kromě domácích minivaren se nejprve vařilo v kláštorech a na panských sídlech, kde se pivovary poprvé vyčlenili jako samostatné budovy.

„993 - první písemná zmínka o vaření piva v českých, břevnovského kláštera, stavební doklady se nedochovali“

Vaření piva se téměř ihned začalo jevit jako ekonomicky výhodné a brzy také nemohl vařit pivo kdokoliv. Ve 13. století dochází k velkému rozvoji českých měst a s tím i vývoji v oblasti práv a povinností jejich občanů. Vaření piva bylo považováno za nejdůležitější, nejužitečnější a nejvýnosnější živnost a s tím přišla do hry také spousta právních předpisů.

„1305 Vařečné právo - patřilo domu, nikoliv občanovi a nejprve příslušelo pouze královským městům“

Právo varené domy - městské domy, které měli právo vařit pivo. Sladovna byla součástí tohoto provozu. Dále existovali domy nákladnické, kde se pivo smělo pouze čepovat.

Právo varené dům se sladovnou, Plzeň

Pro řemeslnou výrobu piva mohou sloužit libovolné prostory se stabilní teplotou.

VAŘME VŠICHNI!

Finanční výhody vaření piva si všimli i rytíři a šlechta a začali vařit pivo na svých statcích - protiprávně. Tím se dostali do sporů s městy.

„1517 - Svatováclavská smlouva - upravuje poměry mezi šlechtou a městy a mimo jiné přiznává právo vařit i šlechtě“

Řemeslná výroba pokračuje i v následujících stoletích. Nejrozšířenějším stavebním typem se po právo vareném domě stává klasický **hospodářský dům** obdélného půdorysu se sedlovou střechou. Architektura podléhá dobovému stylu od renesance přes baroko po klasicistní stavby poloviny 19. století.

V 16. století bylo na našem území kolem 3000 pivovarů, převážně panských. (1/500 obyvatel českých zemí)

PIVNÍ OBROZENÍ

Soudě podle „technologického postupu“ vaření z počátku 18. století, bylo vaření piva v Čechách zanesené lidovými vylepšeními.

„Každý sládek má míti tyto byliny: semeno vorlíčkové, černý benedikt, květ diviznový, kaviáš, rozchodníček, břechtan, pelyněk, černohlávek, kořen vořechovej, černou bejlu, rívý chmelový, modrou tolitu, chmel plný, muský čistec, popel z dubového dříví, dobrou mysl, popel hvozneje, kopřivy mladý, sůl spálenou, kořen fialovej, prsti ze třech hrobů, mateřídoušku, píst krade-nej, psanej trank.“

František Ondřej Poupě reformátor a inovátor pivovarnictví. Původně studoval přírodovědu a chemii, věděl hodně o jednotlivých procesech a snažil se zlepšit kvalitu piva. Prošel jako tovaryš pivovary v Čechách, Německu, Dánsku a Polsku. Vrcholem jeho kariéry byl nástup do pivovaru v Brně, který významně rozšířil a modernizoval. Kritizoval současnou pivní kulturu, a na toto téma sepsal několik publikací.

„1798 - sládek městského pivovaru v Brně“

„1801 první česká odborná učebnice sladovnictví a pivovarnictví“

„1842 První průmyslový pivovar v Plzni“

Veškerá řemeslná výroba na počátku 20. století končí. Potřeba modernizace vede k rozsáhlým stavebním úpravám stávajících pivovarů. Inspirace jsou většinou historizující, na pivovarských budovách můžeme stále sledovat snahu o estetiku, ne pouze o účelové naplnění funkce.

Průmyslový pivovar - moderní technologie, dělené samostatně do prostorů.

Sladovna bývá součástí a hlavně ke konci 19. století i oddělená jako samostatná obchodní sladovna.

Průmyslová pivovarská budova má kapacitně charakter menších závodů, velkopivovarů až průmyslových areálů. Tvoří obrovskou skupinu staveb významně dokládající industriální období v Čechách.

20. STOLETÍ A EKONOMICKÁ „VYLEPŠENÍ“

20. století je obdobím společenských a ekonomických zvratů. Během hospodářského útlumu a světových válek klesá z počet pivovarů zlaté éry na konci průmyslového období z 1 052 na pouhých 260 pivovarů.

Od roku 1948, vlivem neatraktivnosti spotřebního průmyslu pro socialistický režim, klesá jejich počet na 71 velkopivovarů a celé odvětví výrazně zaostává.

Po roce 89 se situace ustálila, proběhla modernizace a výsledkem je, že u nás dnes vaří pivo 48 průmyslových pivovarů.

Mimo ně je u nás nad 100 minipivovarů vzniklých zejména po roce 1991.

Náhražky sladu, levné chmelové extrakty, přidávání cukru do kvasící mladiny a další vylepšení zhoršují vlastnosti vyrobeného piva. Postup je po dlouhá léta unifikovaný a pouze málo pivovarů dodržuje tradiční technologie. Jejich pivo není dražší, ale kvantitativně by poptávce supermarketů a hospod nevyhovělo. V dnešní bio době se tak do obliby dostávají menší městské restaurační minipivovary, které nabízí kvalitu tradičních, i řady speciálních piv. *Staly se tak nositeli pivní kultury u nás.*

STAROPRAMEN

**Budějovický
Budvar**
NÁRODNÍ PODNIK

1872
ZUBR
PREMIUM QUALITY

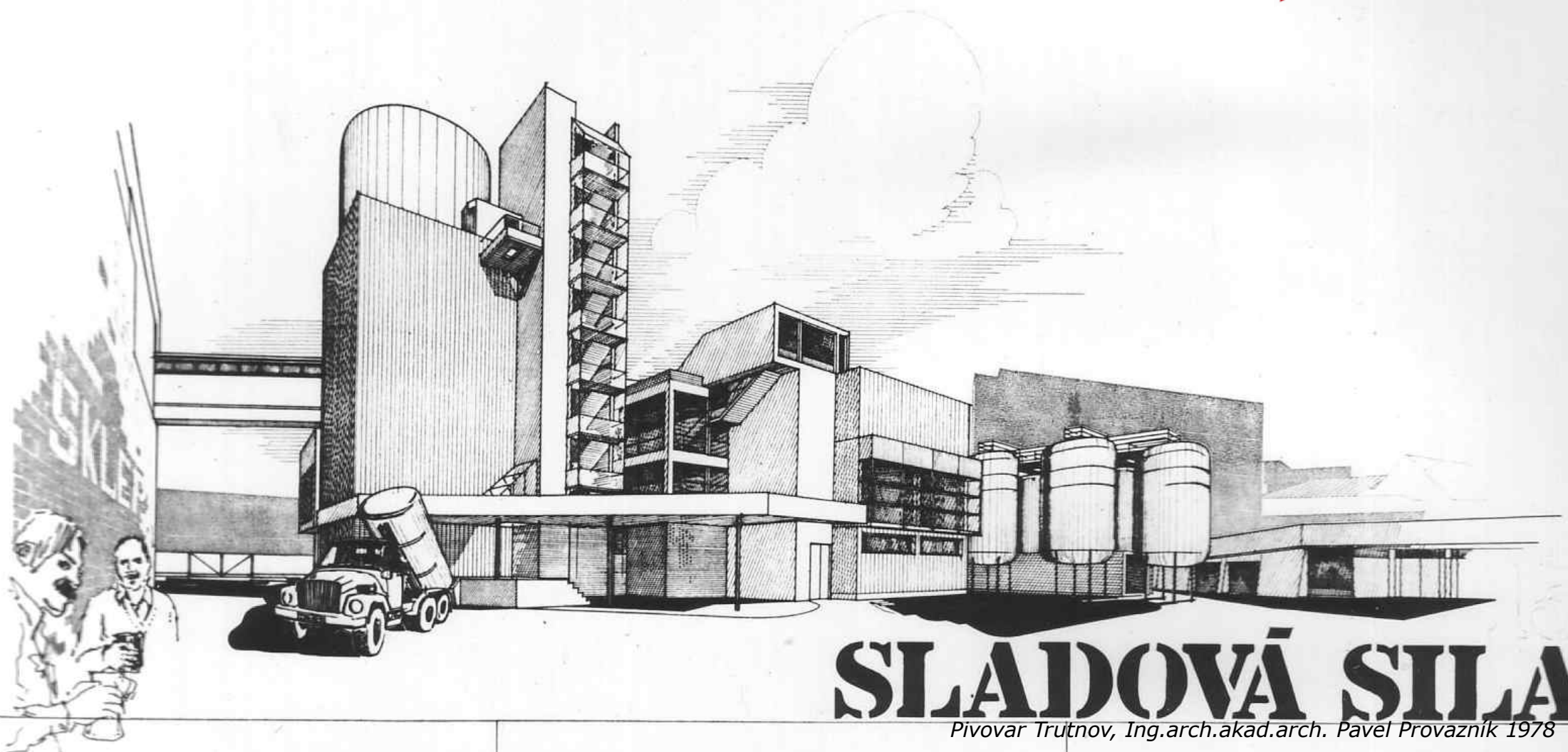
HOLBA
PIVO Z HOR

KRUŠOVICE
KRALOVSKÝ PIVOVAR

ZALOŽENO V PLEŠI
ROKU 1869
Gambrinus

013_MĚSTSKÉ A RESTAURAČNÍ PIVOVARY

DOMÁCÍ

Do 200 litrů ročního výstavu se považuje za vaření pro vlastní spotřebu, musí se nahlásit, ale neplatí se dph.

MINIPIVOVAR

Městský nebo venkovský restaurační pivovar. Zpravidla zásobuje pouze vlastní restauraci. Do ostatních restaurací nebo do prodeje jde omezené množství.

PIVOVAR

Staré průmyslové areály, mohou být spojené se sladovnou. Často se drží tradičních postupů. Zásobují restaurace na regionální úrovni. Roční výstav okolo 20 000 hl a výše.

VELKOPIVOVAR

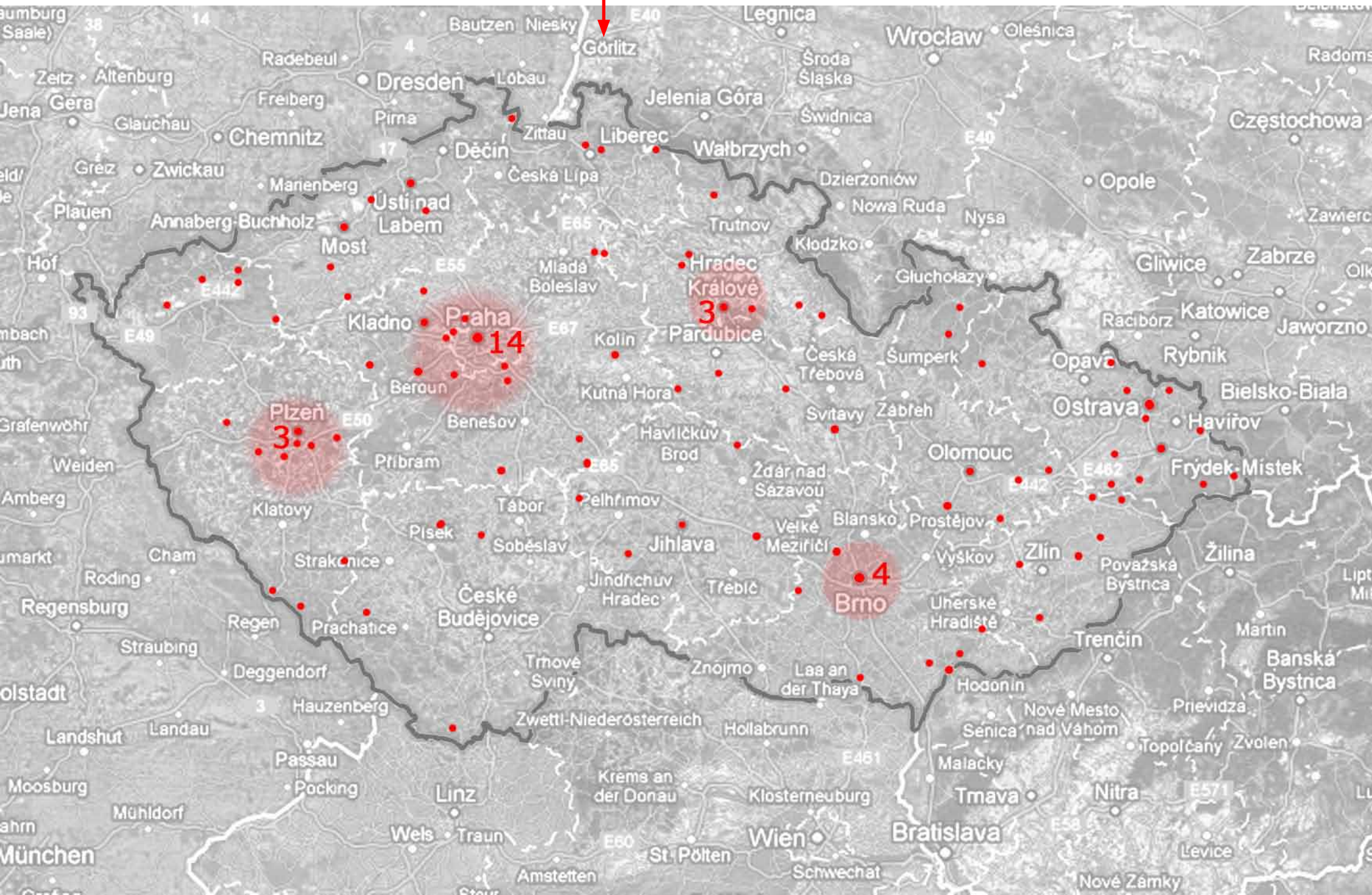
Rozsáhlé areály, exportující i do zahraničí. Největší pivovar v Plzni 5 000 000 hl ročně.

V současné době je na území České republiky přes 100 minipivovárků. Jsou rovnoměrně rozsety po celém území a neustále vznikají další.

Městské pivovary jsou přímo v městských centrech jako je tradiční Plzeň, Brno nebo Hradec Králové. Nejvíce malých pivovárků je v historickém jádru Prahy, kde jsou atrakcí pro turisty. S takovýmto pivovarem přímo souvisí restaurace a další doplňkové služby, jako hotelové ubytování.

Venkovské pivovárky často prodávají pivo do několika nejbližších hospod, které ho používají jako doplňkový sortiment. Mají také vlastní restaurace a jsou spojené s podmínkami pro sportovní a přírodní vyžití. Ty se pak stávají cílem zejména velkých společností pro teambuildingové aktivity zaměstnanců.

● DO ROKU 2000

● PO ROCE 2000

● BŘEVNOVSKÝ PIVOVAR ●
prosinec 2011

● MARINA HOLEŠOVICE ●
v přípravách

● PIVOVAR U BULOVKY
2004

● STRAHOVSKÝ PIVOVAR
2001

● U VALSŮ duben 2008

● U MEDVÍDKŮ
listopad 2004

● U DVOU KOČEK
červen 2010

● U FLEKŮ
1499

● NOVOMĚSTSKÝ PIVOVAR
1993

● PIVOVARSKÝ DŮM ●
1998

● U BANSETHŮ
duben 2007

● MINIPIVOVAR TŘEBONICE
březen 2010

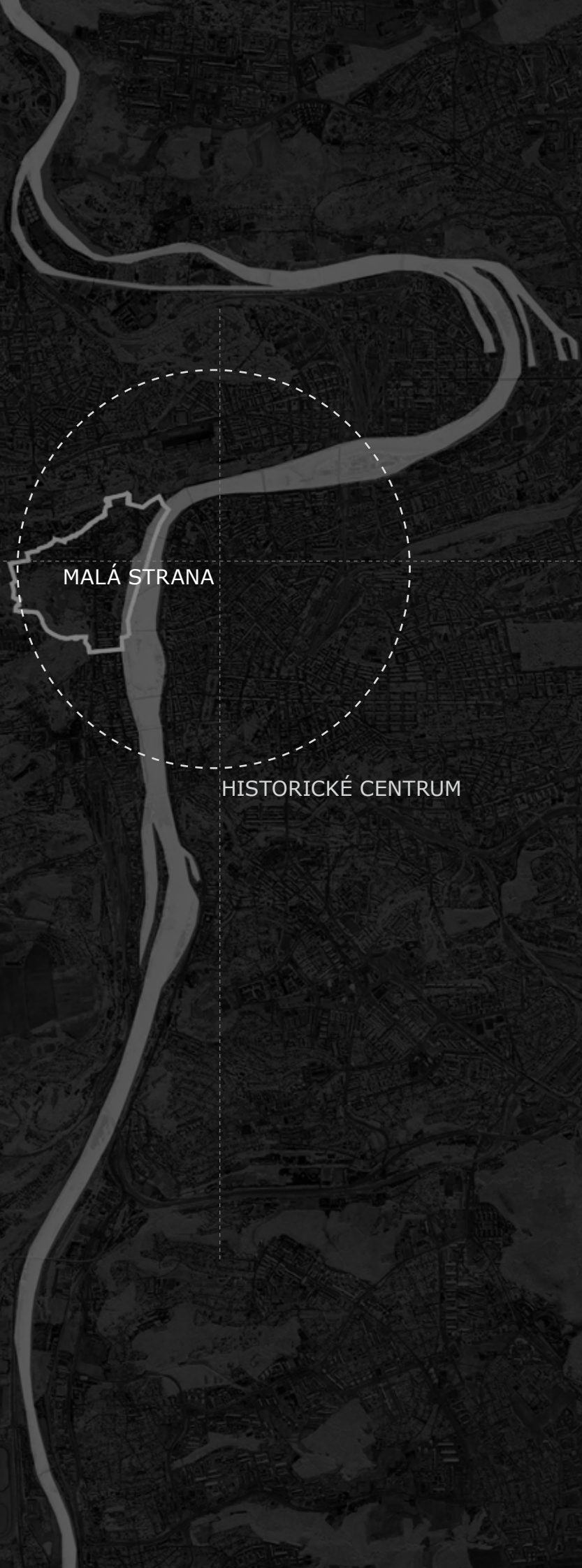
Většina minipivovarů se nachází v **historickém centru města**, včetně raritního pivovaru U fleků, kde se nepřetržitě vaří pivo od konce 15. století. Zbylé minipivovary vznikaly, nebo byli obnovovány až v 90. letech. Městské pivovary jsou starší a svým bohatým sortimentem speciálních piv zaměřeny především na zahraniční klientelu.

Mladšího data jsou pivovary, které vznikají **na předměstích a periferiích Prahy**. Mají o něco konzervativnější sortiment, ale u místních jsou velmi oblíbené.

● JIHMĚSTSKÝ PIVOVAR ●
duben 2010

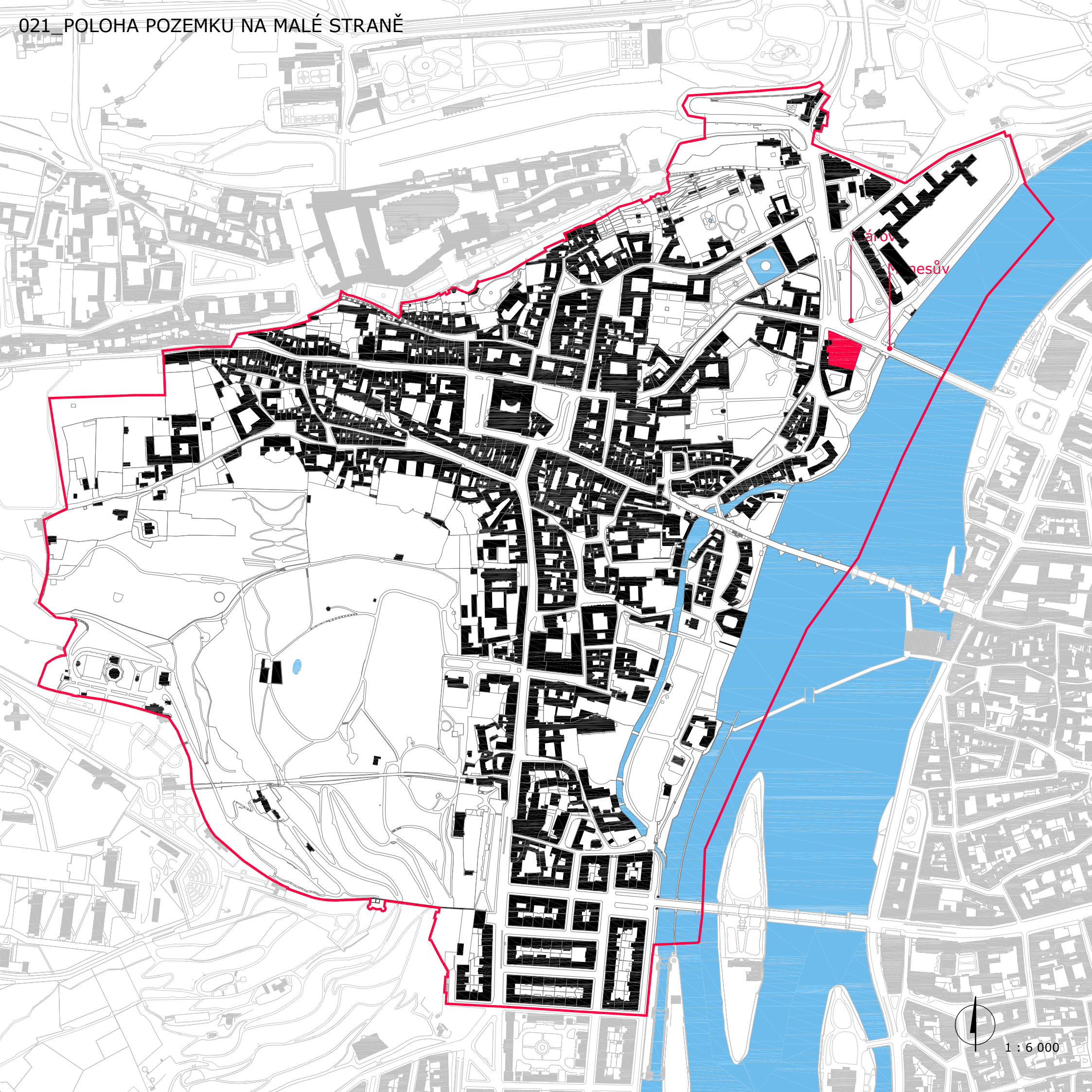

MALÁ STRANA

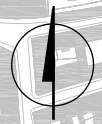
HISTORICKÉ CENTRUM

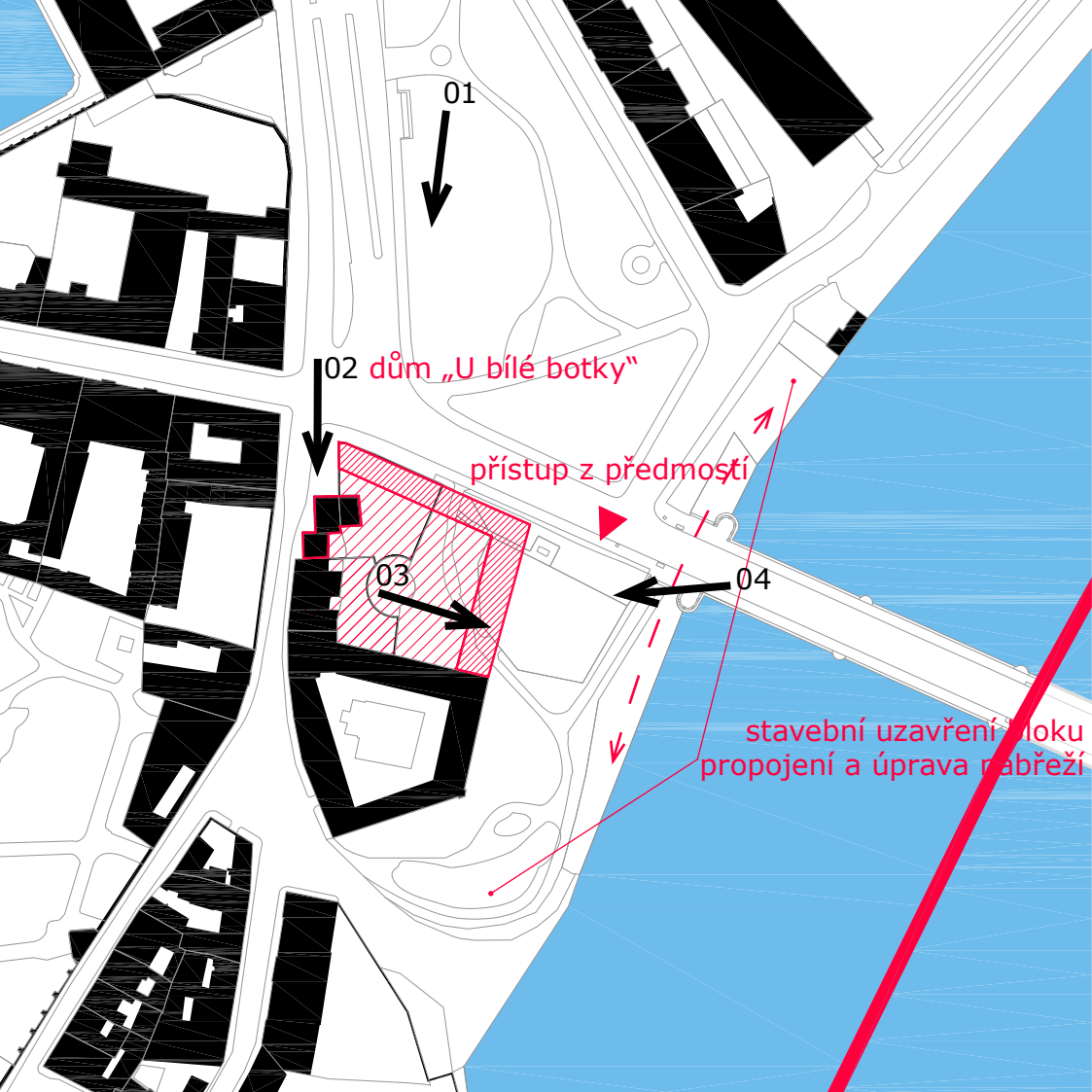
1 : 50 000

Čárny
Křesův

1 : 6 000

INFORMACE

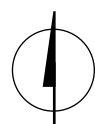
Charakteristický jedopatrový domek „U bílé botky“ (U lužického semiáře 116/48) byl postaven v barokním slohu. Neúplý blok se dále skládá z bývalé Malostraské zbrojice a dvou dalších domů. Hmota zbrojice půdorysně výrazně převyšuje plochu zbylých dvou objektů včetně jejich pozemků, což dává vzniknout zákoutí, které ovšem ani zdaleka nenese prvky atraktivního veřejného prostoru. Navíc soudě dle jednotlivých fasád otevřených směrem k nábřeží, celek působí jako neuzavřený vnitroblok.

Celou věc korunuje kruhový výdech z metra situovaný téměř do středu popsané scény.

Od smrti majitelky, uznávané české herečky Slávky Budínové, v roce 2002 objekt U bílé botky chátrá.

REGULACE

Plocha pozemku	2 200 m ²
Zastavitelná plocha	800 m ²
Hpp	2 400 m ²
Objem	9 600 m ³

1 : 2 000

— hranice Malé strany

□ pozemek

Světová města (Civitates orbis terrarum), Joris Hoefnagel, 1953

022a_STAVEBNÍ HISTORIE

Počátek stavební historie prostoru sahá do románského období, do 9. a 10. století.

Osídlení má souvislost s vybudováním přemyslovského hradiště nad Malou Stranou. V podhradí se vytvořilo několik samostatných osad. Mezi nimi i osada Rybáře na území dnešního Klárova.

Rybářské chýše byly postaveny na písčité ploše u brodu, později přívozu přes řeku Vltavu. Z této zástavby se téměř nic nedochovalo. Součástí osady byl ostrov „pod mostem“, kde stával dřevěný kostelík sv. Petra, zničený při povodních roku 1273. Území na kterém se nacházel kostelík, i jeho pozdější náhrady - románská rotunda a gotický farní kostelík se hřbitovem, je dnes pod archeologickou ochranou.

1257 za Přemysla Otakara bylo založeno ohrazené královské město „Nové město pod hradem pražským“, později „Menší město pražské“.

Po husitských válkách král Ferdinand I. věnoval pozemky šlechtě za zásluhy. Na základě toho vzniká řada sporů mezi novými majiteli a starousedlíky autonomní obce, zejména o kostel s hřbitovem.

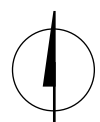
1 : 5 000

- hranice Malé strany
- pozemek
- archeologická ochrana
- brod (přívoz) přes Vltavu
- osada Rybáře
- ★ kostel sv. Petra

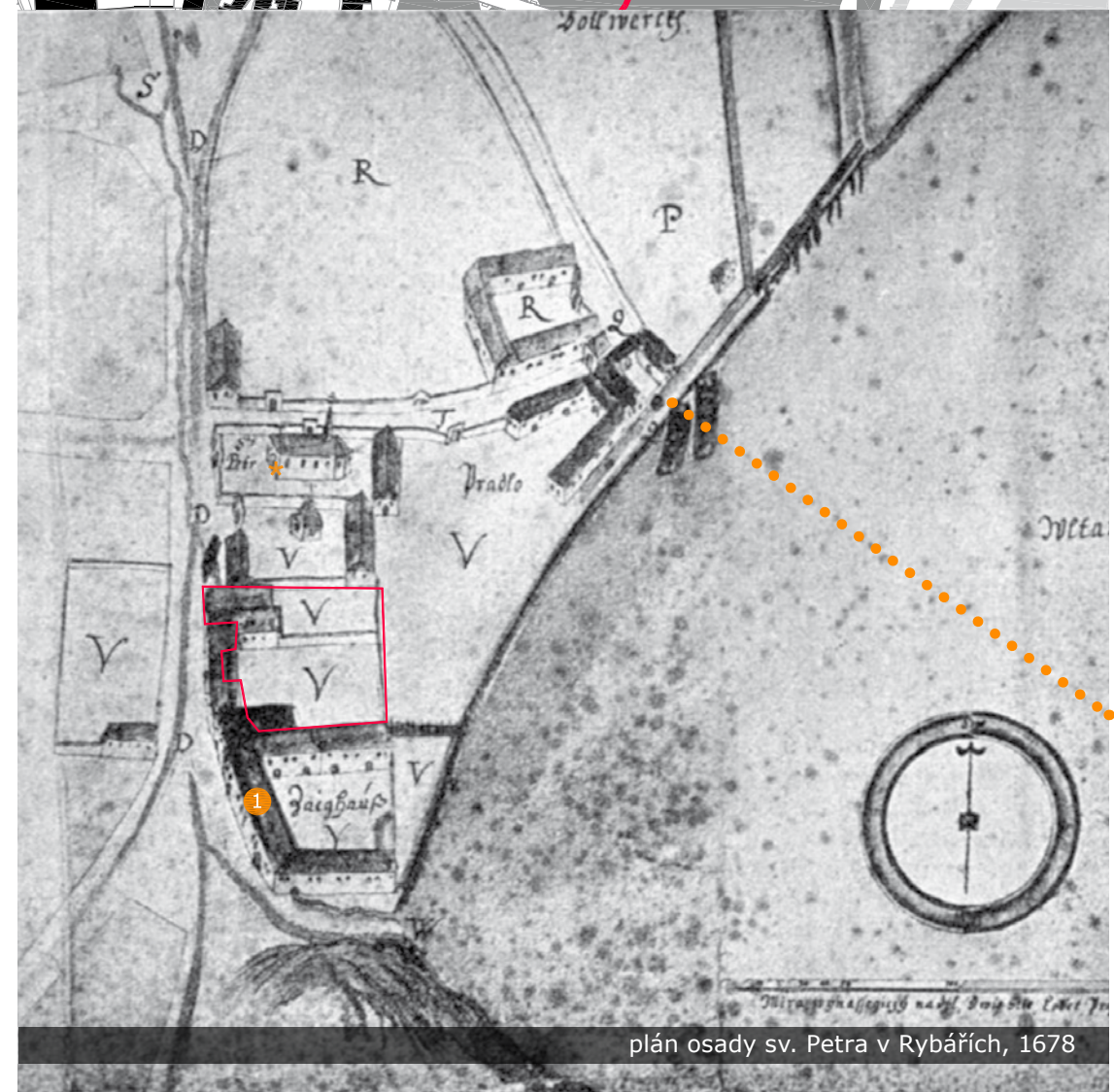
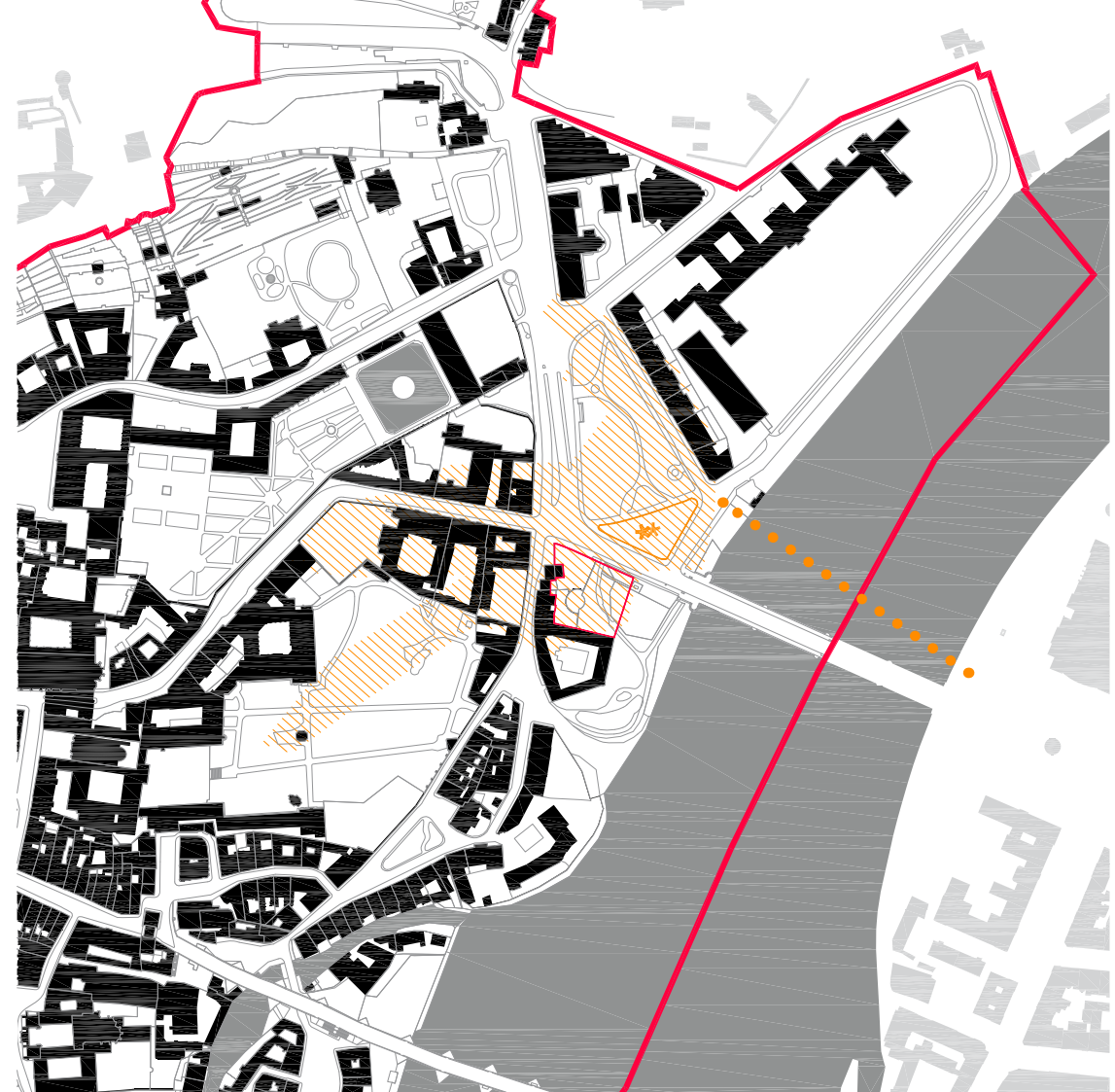
1622 padá kostelík do rukou jezuitů, správa spadá pod duchovní složku a s tím zároveň zaniká participace občanů. Jezuité pozemky výhodně spojili se zahradou v místě dnešní Strakovi akademie.

V 17 stol. mizí rybáři a pozemky se nově parcelují pro potřeby šlechtických sídel a zahrad. Prostor Klárova patřil Starému městu. Sloužil jako haldiště pro ukládání dříví. Navíc tudy procházela cesta od přívozu k městské bráně Na Brusce. Území se koncem 17. století stává předmětem svárů malostranských a staroměstských. V rámci narovnání poměrů byl zpracován plán osady 1678.

K pozemku přiléhá památkově chráněná malostranská zbrojnice. Byla postavena roku 1616. a původně měla jen 3 křídla (křídlo u Vltavy zůstalo nedokončeno.) V roce 1780 byla odkoupena obcí a přestavěna na donucovací pracovnu. Tehdy získala dnešní dispozici i vzhled. Pro nedostatečnou kapacitu prodala obec budovu v roce 1833 řeznickému cechu, který zde zřídil jatka. Dnes se v objektu nachází rybí restaurace.

- pozemek
- brod (přívoz) přes Vltavu
- ★ kostel sv. Petra
- malostranská zbrojnice

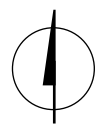

plán osady sv. Petra v Rybářích, 1678

Jüttnerův plán Prahy, 1811 -1815

Od 19. století se situace na přímo na pozemku příliš nezměnila. Pouze ubylo hospodářské křídlo uzavírající dvůr, tzv. Schwanzenberská ohrada. Byla postavena po zbourání kostelíka sv. Petra a Pavla v roce 1775. K jejímu zbourání došlo spolu s řadou dalších okolních objektů v roce 1917 při stavbě dnešního Mánesova mostu.

1 : 5 000

 pozemek

 brod (přívoz) přes Vltavu

 1 malostranská zbrojnice

 2 vojenské sklady

Hurtigův plán Prahy, 1891

Ještě před výstavbou mostu Františka Ferdinanda byla v letech 1866-1868 postavena peší Železná lávka. (architekt Karel Rytíř Veselý a Ing. František Schön). Konstrukci lávku nesl jediný litinový pylon o výšce 17 metrů.

Výstavba mostu znamenala podstatnou změnu v tomto území. Kromě ohrady zmizel komplex vojenských zásobáren a s nimi i celá bývalá Pavelská ulička, která se nacházela v prodloužení letenské ulice, mezi vojenskými objekty a Schwanzenberskou ohradou. Na jejich místě se nachází dnešní parkové náměstí Na Klárově. Rozebrána byla i železná lávka.

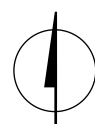
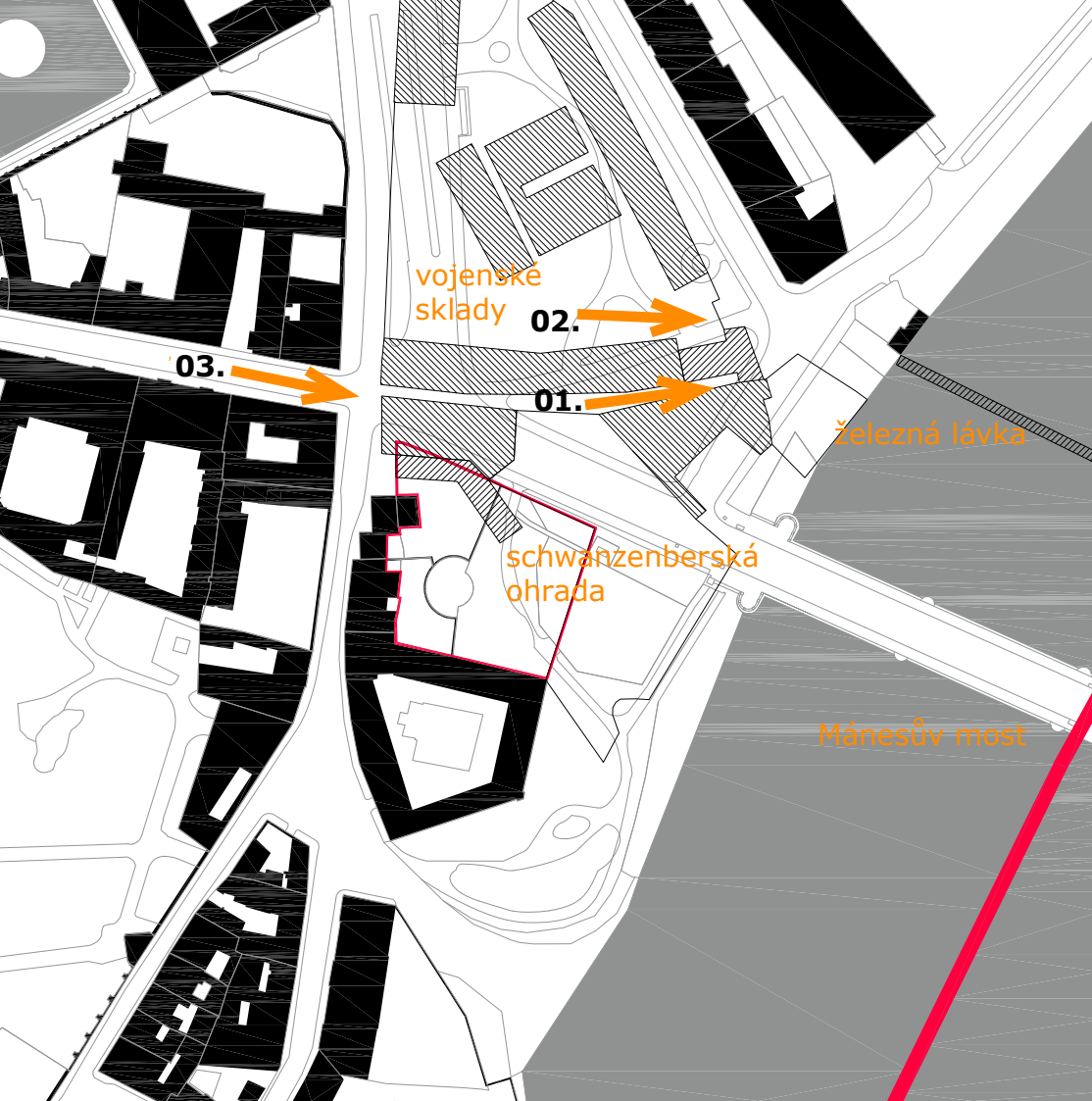

1 : 5 000

 pozemek

 1 malostranská zbrojnice

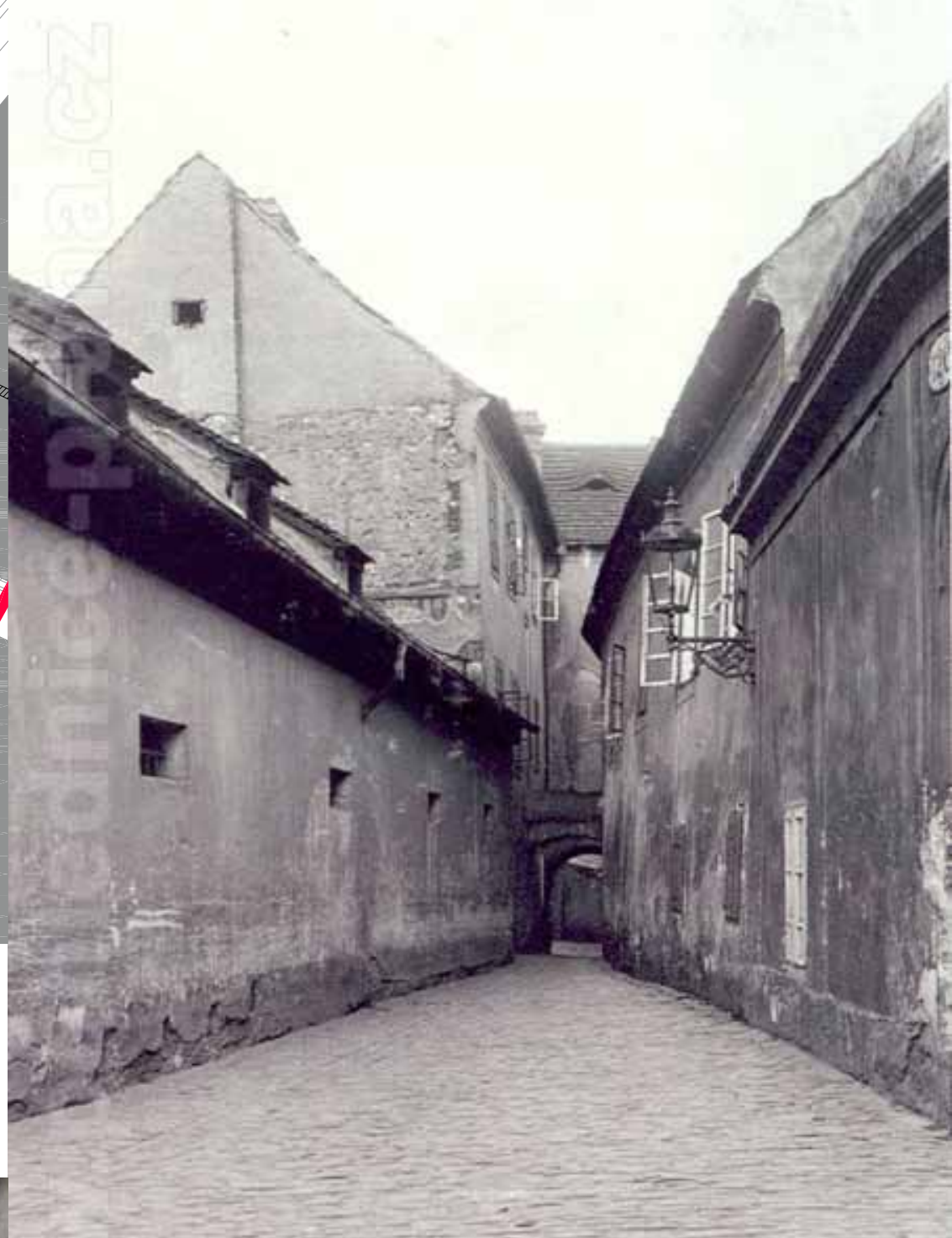
 2 vojenské sklady

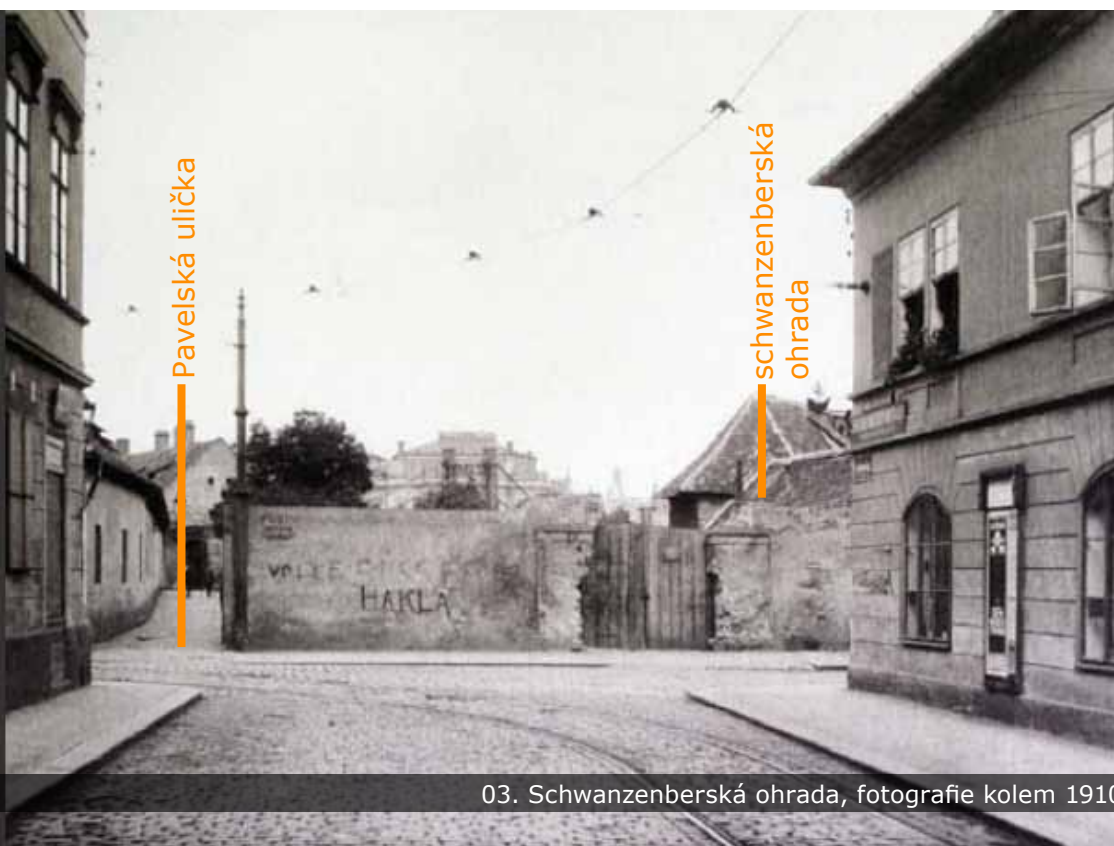
1 : 2 000

— hranice Malé strany
 □ pozemek

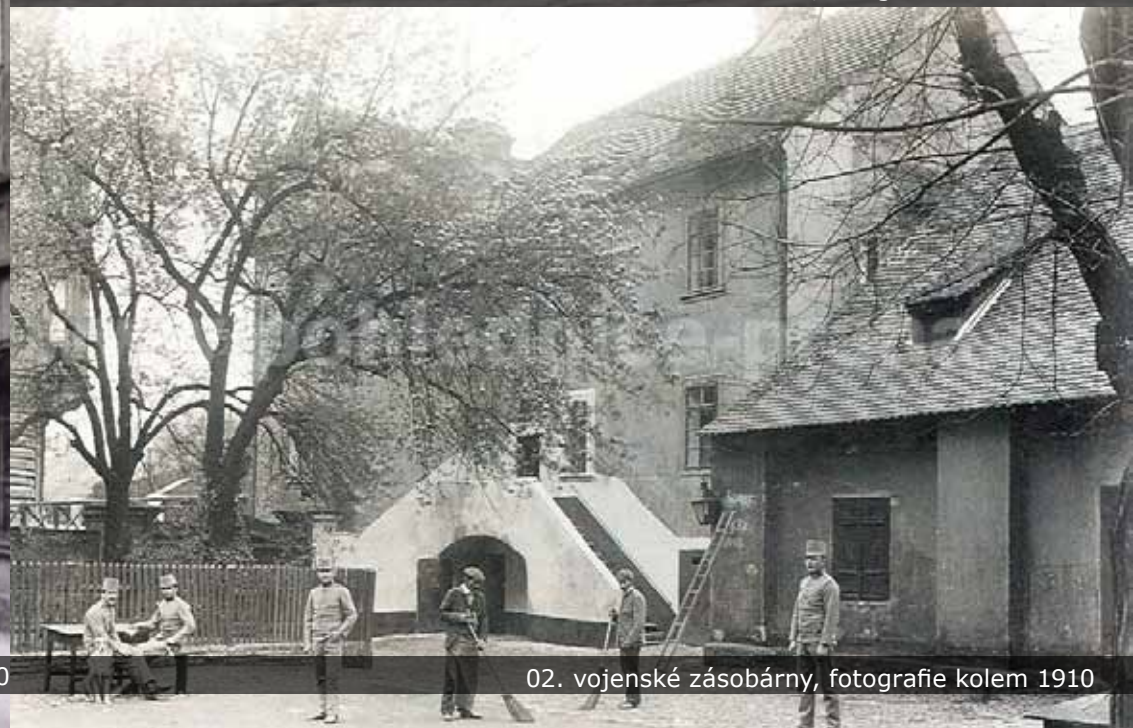
▨ budovy zbourány 1917
 ➔ směr pohledu

01. Pavelská ulička, fotografie kolem 1910

03. Schwanzenberská ohrada, fotografie kolem 1910

02. vojenské zásobárny, fotografie kolem 1910

1909

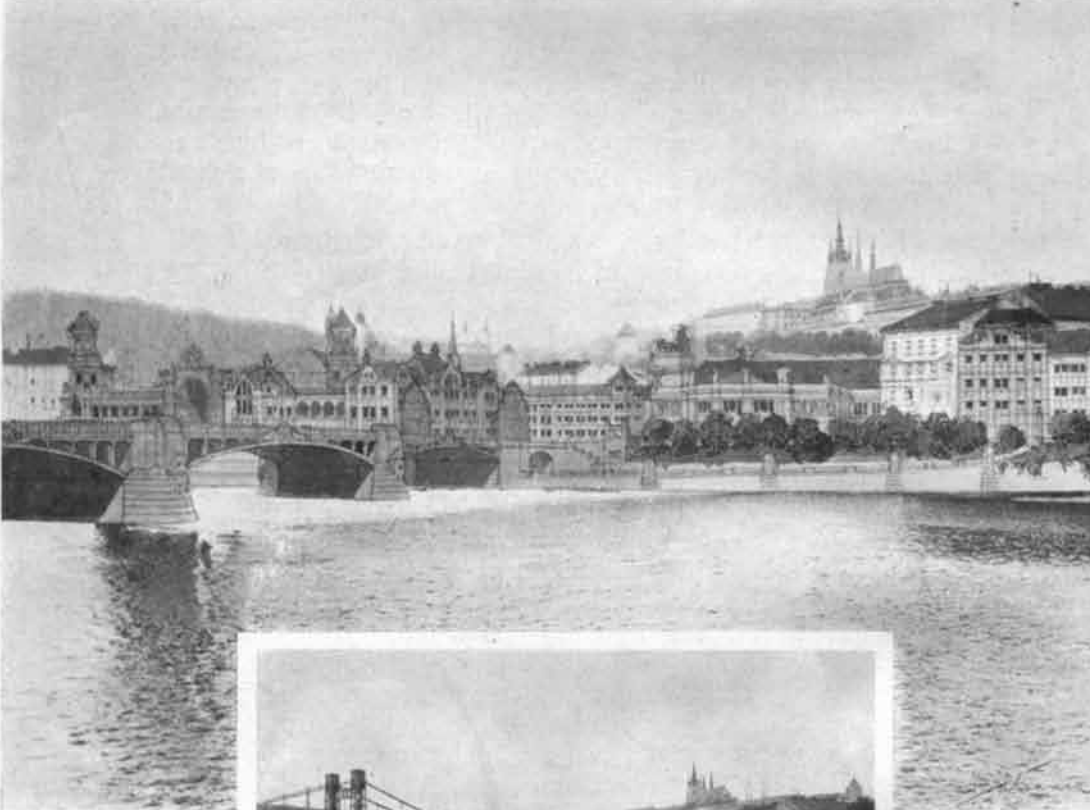
Architekt Antonín Balšánek publikuje svůj příspěvek na schůzi architektů a inženýrů Království českého. Jeho spis Vylidňování malé strany a nutnost staveb veřejných, začíná takto:

Pro Malou Stranu brzké a správné rozřešení otázky veřejných staveb má dalekosáhlou důležitost. Bez něho není možné ani dokončení plánu upravovacího, tím méně započítí úpravy partií pobřežních.

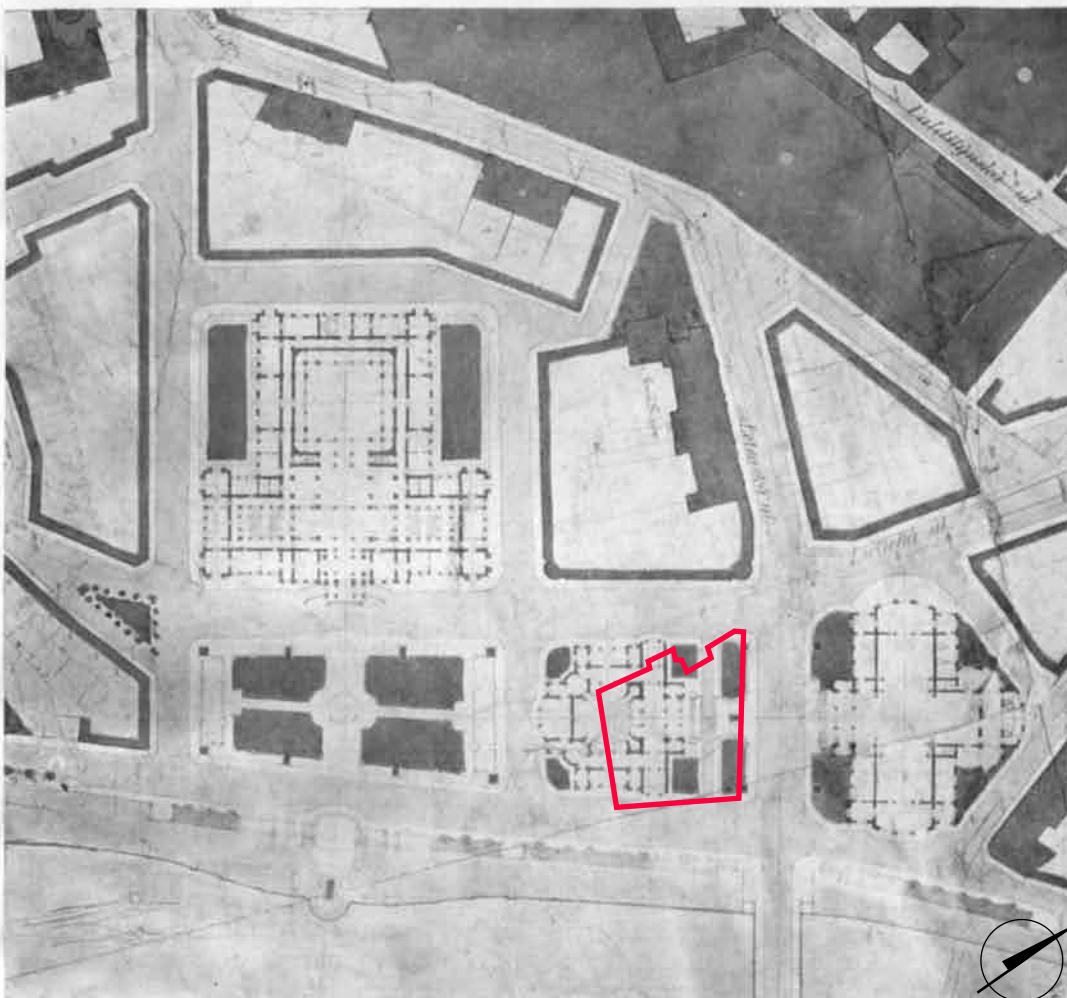
Ony rozhodnou o příštím zjevu panoramatu malostranského; v ohledu hospodářském pozvednou buď celou část města k novému žití, aneb ji odsoudí k povlovnému umírání. *1)

Pečlivě řeší otázku umístění budov, jako je sněmovna království českého, galerie moderního umění, gymnázium, úřední budovy c. k. místodržitelství a zemský úřad, v rámci Malé strany.

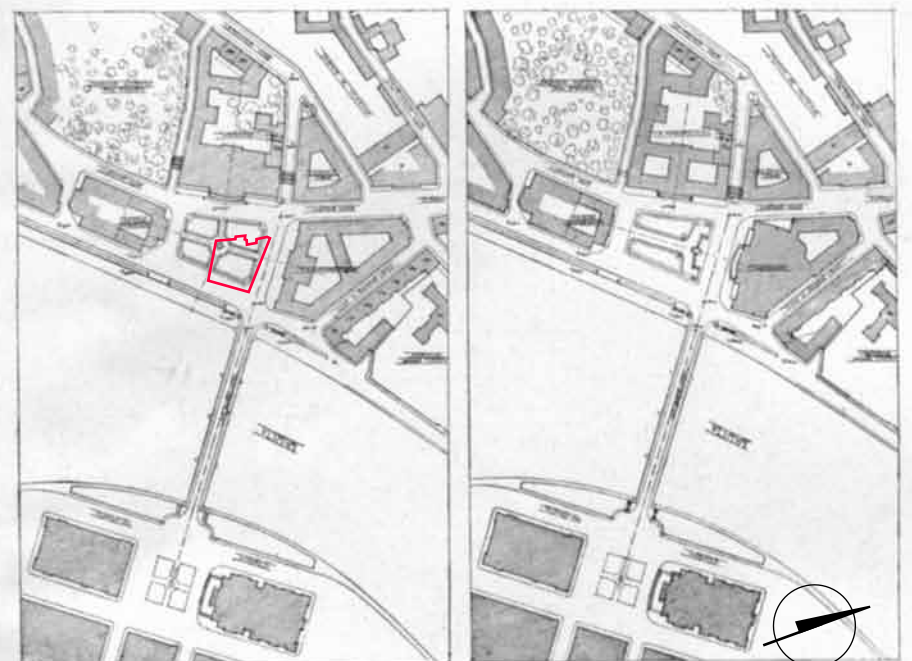
Obrázky z této publikace dokumentují možné záměry na řešeném území

IV. Pohled k Hradčanům od Rudolfiny.

VI. Umístění sněmovny při ulici Lužické na náměstí, u mostu Rudolfinského.

VII. a. Umístění veřejných budov při náměstí na Rybářích.

*1) BALŠÁNEK, Antonín. *Vylidňování Malé Strany a nutnost staveb veřejných*. Praha: nákladem vlastním, 1909.

022b_STAVBA MÁNESOVA MOSTU

Most je konstruován klenbovým zdivem z betonu s kamennými římsami kleneb a průčelím podle návrhu inženýrů Františka Mencla, Aloise Nového a architekta Melčislava Petruů.

Most je 186,4 m dlouhý, 16 metrů široký, má čtyři klenební pole s vzepětím 4 m (krajní klenby jsou dlouhé 38 m, obě střední pak 41 m).

Most byl darem královského hlavního města Prahy k padesátinám Jeho císařské a královské Výsosti arcivévody Františka Ferdinanda. Nesl tak jeho jméno a předán veřejnosti dne 11. března 1914. Zcela dokončen i s úpravami předmostí byl až v roce 1917.

Mostní pilíře jsou zdobeny reliéfy sochařů Františka Bílka, Josefa Mařatky a Jana Štursy. Na staroměstské straně mostu jsou dvě fontánky s chrličí, které vytvořil Emanuel Halman.

FUESTENBURSKÁ
ZAHRAHA

VALDŠTEJNSKÁ
ZAHRAHA

KLÁROV

VOJANOVY
SADY

KOŠÁRKOVO
NÁBŘEŽÍ

188 m.n.v.

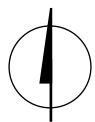
185 m.n.v.

185,5 m.n.v. hladina vody

Pozemek se mírně svažuje k řece. Jako jedno z mála míst v Praze je přechod mezi městem a řekou vytvořen plynule pomocí terénu. Atraktivní prostředí na rozhraní města a řeky je v tomto území zanedbané. Nemluvě o druhé straně Mánesova mostu, která je v současnosti zcela veřejnosti nedostupná.

Jedním z cílů návrhu v rámci veřejného prostoru a krajiny je zachovat v rámci pozemku propojení Klárova a řeky, které dnes existuje.

Bpv
1 : 2 000

	hranice Malé strany		navrhovaná propojení
	pozemek		propojení k zachování
	zelené plochy		bariéry

Nábřeží pod pozemkem

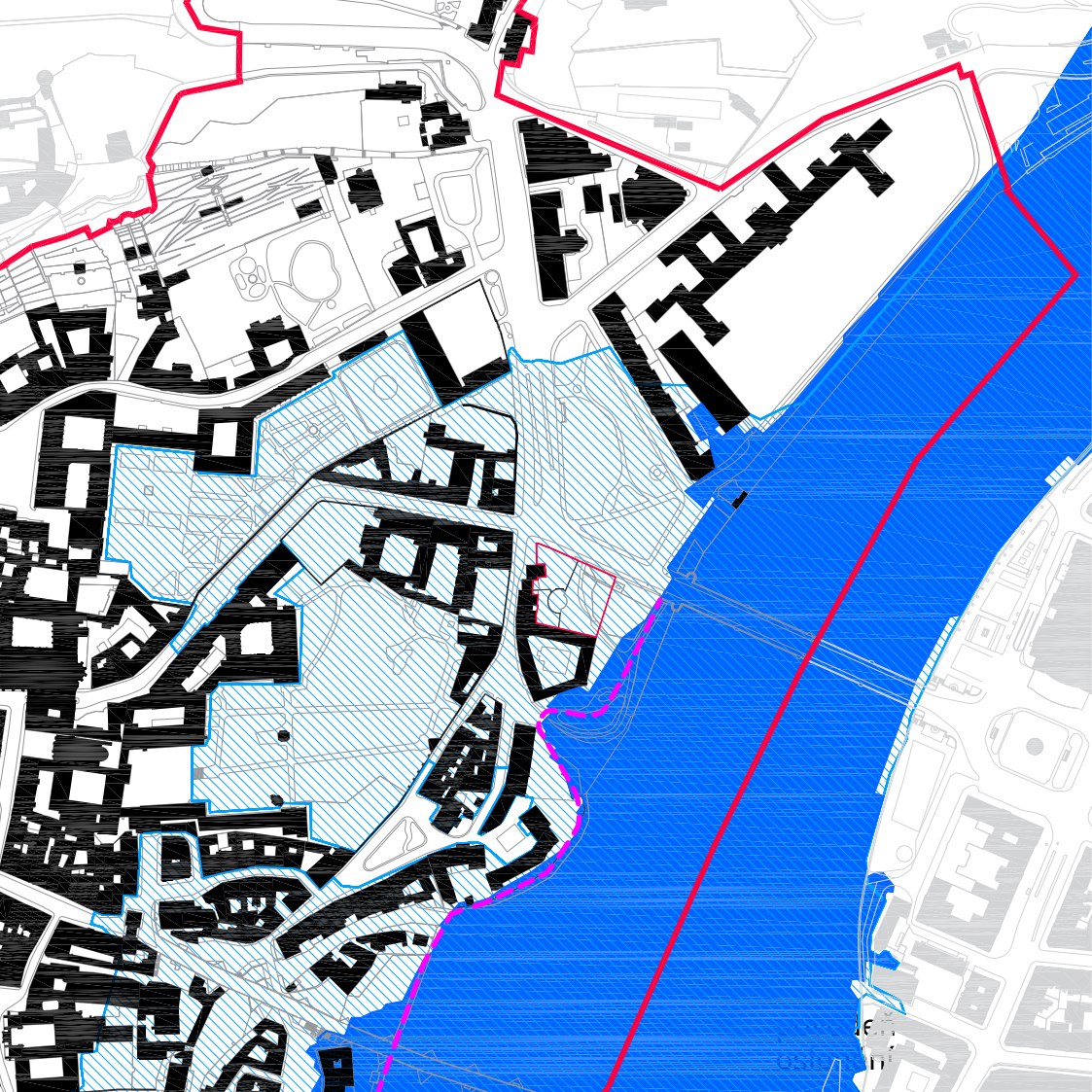
Protipovodňová bariéra u mostu

Kosárkovo nábřeží

023b_ZÁPLAVY

Při povodních v roce 2002 stála na pozemku voda do výšky kolem 2 metrů. Podle současných odhadů, které počítají s novými protipovodňovými opatřeními, by se voda za identické situace jako byla v roce 2002 velká voda pozemku zcela vyhnula.

1 : 5 000

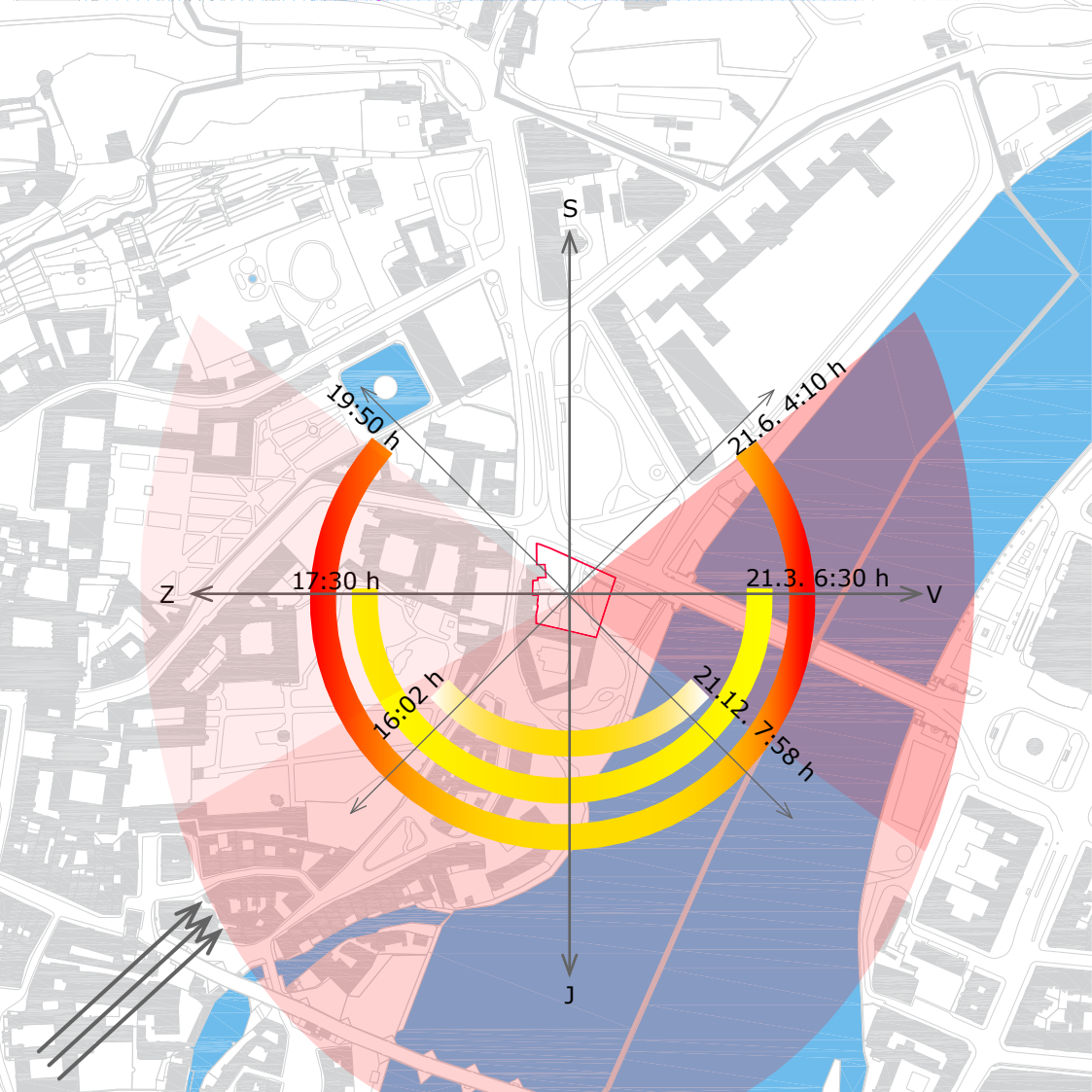
— hranice Malé strany
— pozemek
/// zaplavené území 2002

- - - protipovodňová ochrana
■ odhad záplav dnes za stejného stavu z roku 2002

023c_KLIMA

Nacházíme se v mírném klimatu s průměrnou roční teplotou 9-10°C. Mapa vlevo ukazuje sluneční podmínky na pozemku a převládající směr větru.

Dostavovaný blok otevírá na severní stranu a východní stranu. Přesto se na pozemek díky nízké budově zbrojnice na jižní straně dostává dost slunečního světla. Zároveň nebude v odpoledních hodinách, kdy je pivnice nejvytíženější pronikat oslňující boční západní světlo.

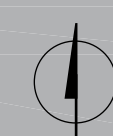

1 : 5 000

— pozemek
■ bez zastínění
■ zastínění < 50%

■ zastínění > 50%
← převládající směr větru

1 : 2 000

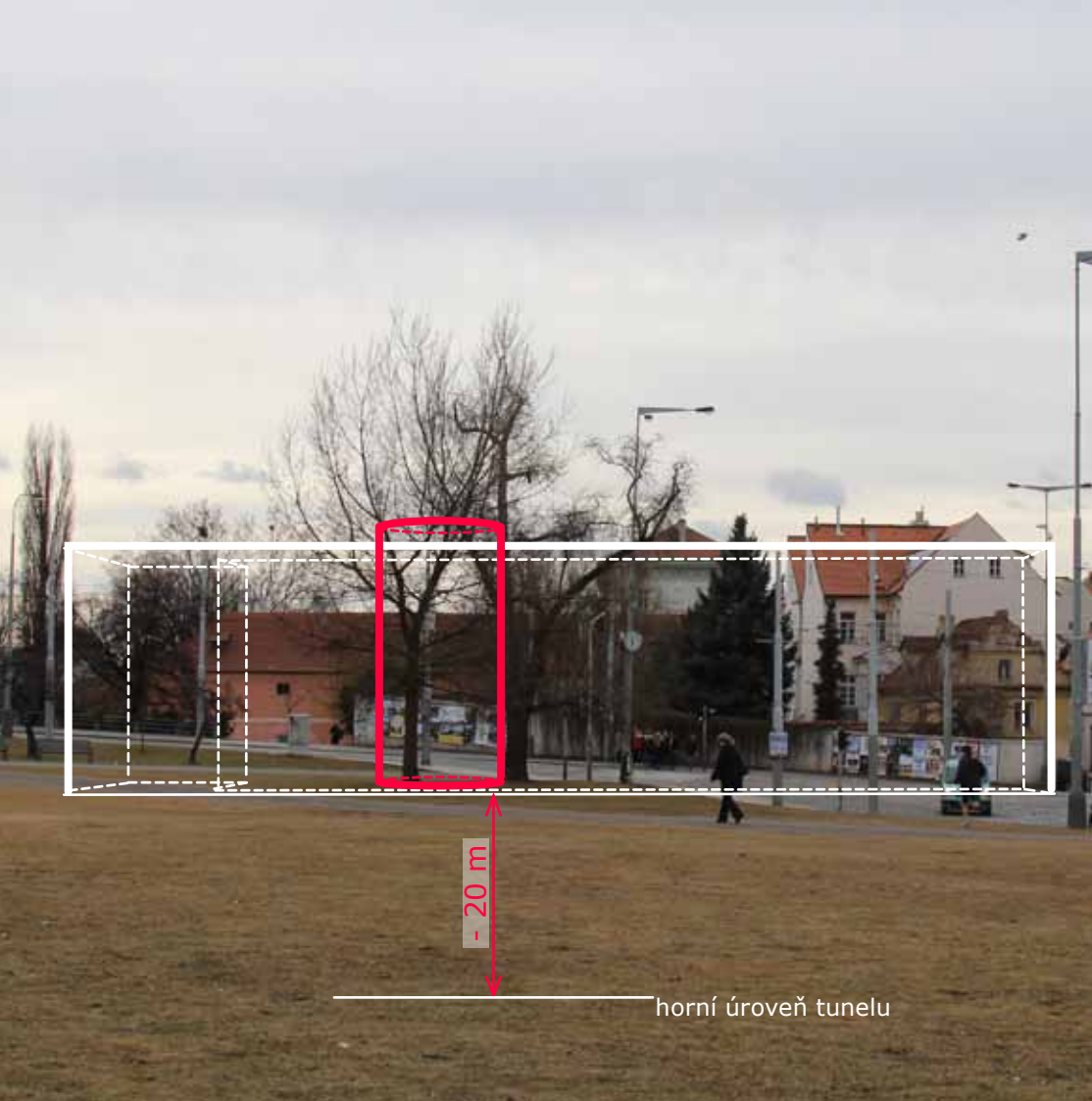
— pohyb lidí v území
— hlavní dopravní toky

MĚSTSKÁ HROMADNÁ DOPRAVA

Místo je podpořeno skvělou dostupností městské hromadné dopravy. V těsné blízkosti pozemku je zastávka tramvaje i metra. To má ale jednu vadu na kráse v podobě kruhového výdechu z tunelu metra uprostřed pozemku.

Automobilová doprava je poměrně rušná a parkovacích míst je nedostatek, jako ostatně v celém historickém jádru města. I tady platí současný trend chaoticky zaparkovaných aut, která omezují chodce a vytlačují život z ulic.

024b_VÝDECH

Ochranné pásmo v úrovni výdechu je 20 m. V této oblasti se nesmí stavět.

ŘEŠENÍ

- 1) Pásmo se dá „omezit“ pokud prokážeme nehořlavost konstrukcí, které by do něj mohly zasahovat.
- 2) Zvýšení úrovně výdechu nad úroveň novostavby (max. 3 podlaží)

Malostranská
Malostranská

◀ Malostranské náměstí

Výdech z metra
OP 20m

Výletní molo

Staroměstská ▶
Staroměstská ▶

NA KLÁROVĚ
Plzeň 39,-

STEAK BAR EL PABLO
Budvar 32,-

VOJANŮV DVŮR
Krušovice

ČERNÝ OREL
Budvar 55,-

MALOSTRANSKÁ PIVNICE
Pilsner 34,-

TKALCOVSKÝ DVŮR
Pilsner 45,-

VYSOKÝ DŮM
Pilsner 49,-

CERTOVKA
Pilsner 75,-

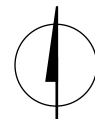
HERGERTOVA CIHLENA
Pilsner 75,-

NA KAMPĚ

025_KONKURENCE

Malá Strana nemá v současné době žádný pivovar.

V blízkosti nachází celá řada restauračních provozů. Zaměřují se zejména na bohatou nebo zahraniční klientelu. Za největší konkurenci můžeme považovat rozsáhlou Malostranskou pivnici, která je velmi oblíbena u turistů i místních obyvatel.

1 : 2 000

- hranice Malé strany
- pozemek
- restaurace, pivnice
- specializované rest.
- hotelové restaurace

*

Pivovar u Sv. Tomáše je nejstarším pivovarem v Praze. Jeho tradice sahá do roku 1352, kdy augustiniánští mniši získali od Karla IV. privilegium vařit pivo. Pivo SV. Tomáš se zde nabízelo až do roku 1951, kdy byl podnik znárodněn a místo pivnice zřízena jídelna. V 90. letech se pak podnik změnil v kuxusní penzion pro zahraniční turisty.

DYNAMIKA
PRŮHLED
SYMBOL

STŘEŠNÍ KRAJINA

LOUBÍ A PRŮCHODY
PEVNÁ STRUKTURA

BAROKO ← → HISTORISMUS

IXX.

→ ORNAMENT

RESUMÉ

PROVOZ

Kuchyně, sklady, chladírny, přípravny, mytí, výdej, **varna, spilka, sklep**, šatny, umývárna, wc pro personál, úklid, vzduchotechnika, odpady, zádveří, **prostory restaurace**, wc hosté, salonky, zahrádka

Kvašení a ležení piva vyžaduje prostory se stabilní teplotou

viditelnost: symbol pivovaru

variabilita: vnitřní, venkovní, otevřené, v ústraní, soukromé obslužitelnost, komfort

---

MÍSTO

Pozemek: doplnění nedokončeného bloku, tvořeného z jedné strany objektem „u bílé botky“, který v současné době čeká na rekonstrukci, a z druhé strany památkově chráněnou malostranskou zbrojnicí.

Z komplikované **historie** vyplývá, že se pozemek nachází na poměrně dlouho koncepčně neřešeném území. V návrhu je třeba vyrovnat se s širšími souvislostmi a to jak městskými (uzavření prostoru náměstí na klárově), tak **přírodními** (propojení parkového náměstí a řeky, včetně kosárkova nábřeží na opačné straně mostu, které je dnes veřejnosti zcela uzavřené).

Čilý **dopravní** ruch v těsném okolí budoucí stavby je způsoben kombinací poměrně živých komunikací a přestupní stanice městské hromadné dopravy. Spolu s turistickými pěšími trasami, malým přístavním molem a cyklotrasou vytváří životnou základnu pro umístění komerční funkce.

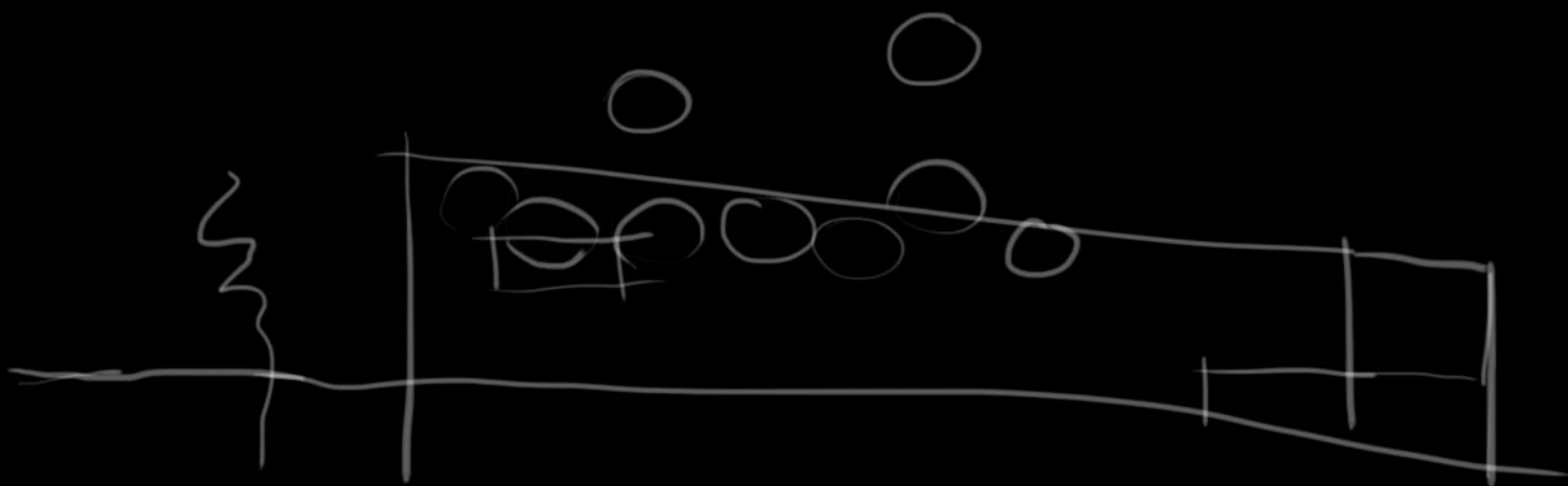
Blízkost stanice metra sebou přináší jeden nevýhodný efekt a tím je objemný kruhový výdech uprostřed pozemku a jeho ochranné pásmo.

Historické a historizující domy v okolí mají některé společné **architektonické** vlastnosti. Pevnost a čistotu v dodržování už historicky dané městské struktury, bohatost a ornamentálnost v detailu.

Parcela je krásná a pro prahu má jedinečný význam.

Je potřeba ji nepo.....

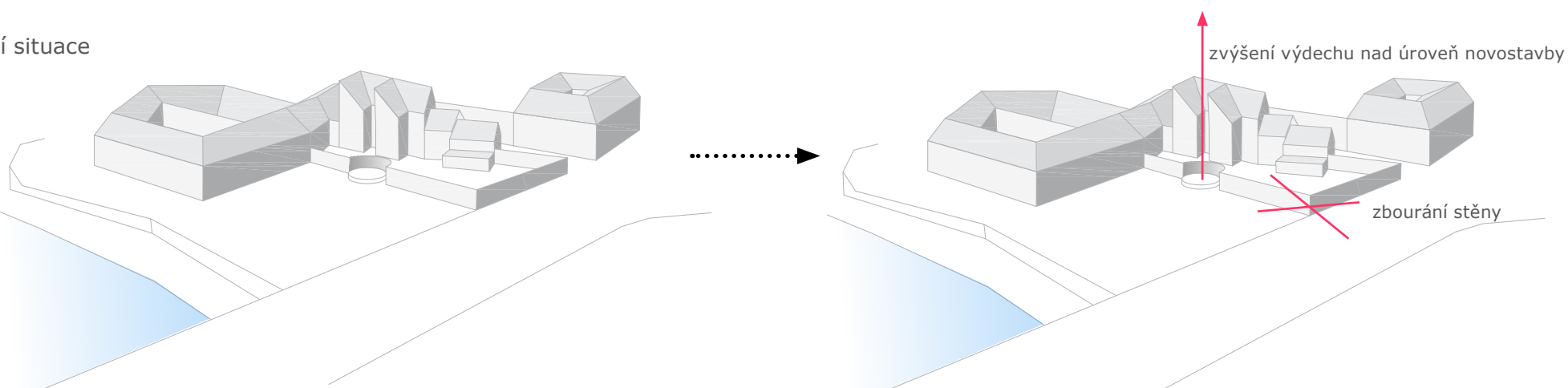
031_KONCEPT

ARCHITEKTONICKO - URBANISTICKÉ ŘEŠENÍ

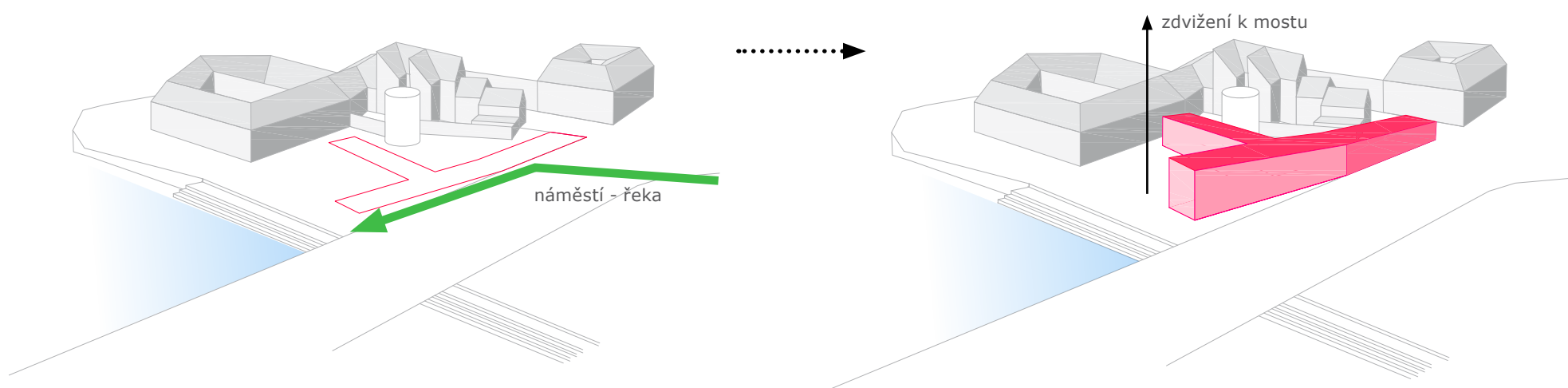
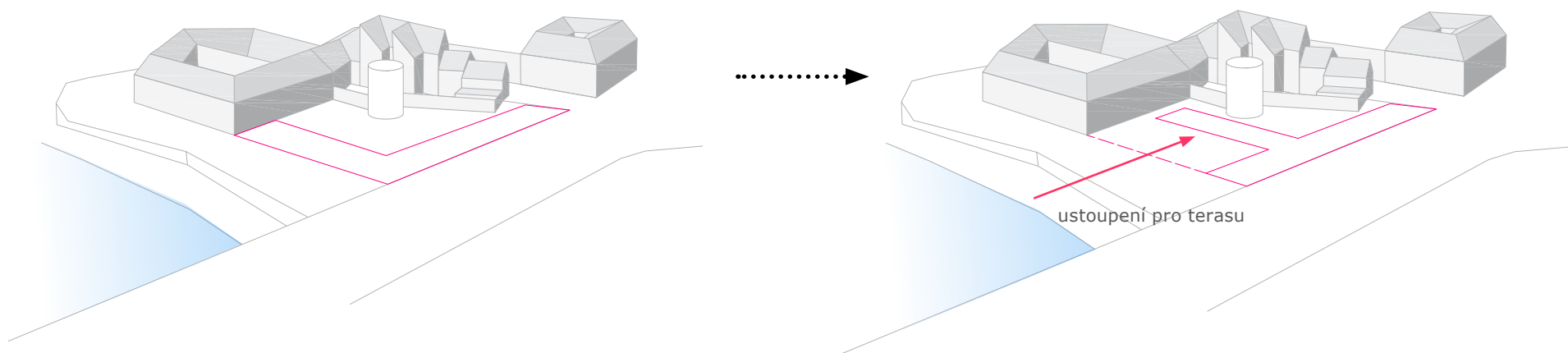
Nová budova pivovaru v první řadě doplňuje nedokončený roh bloku domů na malostranském nábřeží sousedící s Mánesovým mostem.

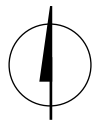
Objemově se skládá ze dvou na sebe kolmých křídel. Část rovnoběžná s řekou ustupuje do dvora a tím ho celý dělí na dva funkční celky. Linie dokončující blok zůstává zachována v podobě vyvýšené terasy. V pohledu z náměstí Na Klárově se dům po celé délce pozemku uzavírá. Mírným zalomením podélné hmoty je umožněno propojení stávajícího prostoru parkového náměstí s nábřežím. V rámci řešení okolí je umožněn pěší kontakt s řekou a zpřístupněna část nábřeží na druhé straně mostu, takzvané Kosárkovo nábřeží. Celá stavba se čelem zdvihá splnou se stoupajícím mostem směrem k řece.

původní situace

dostavba bloku

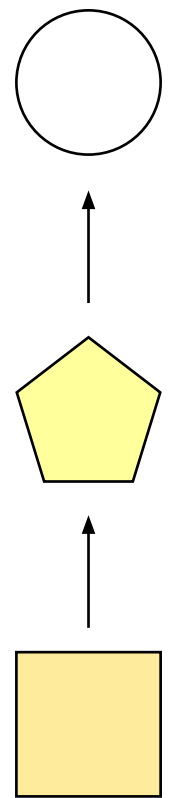
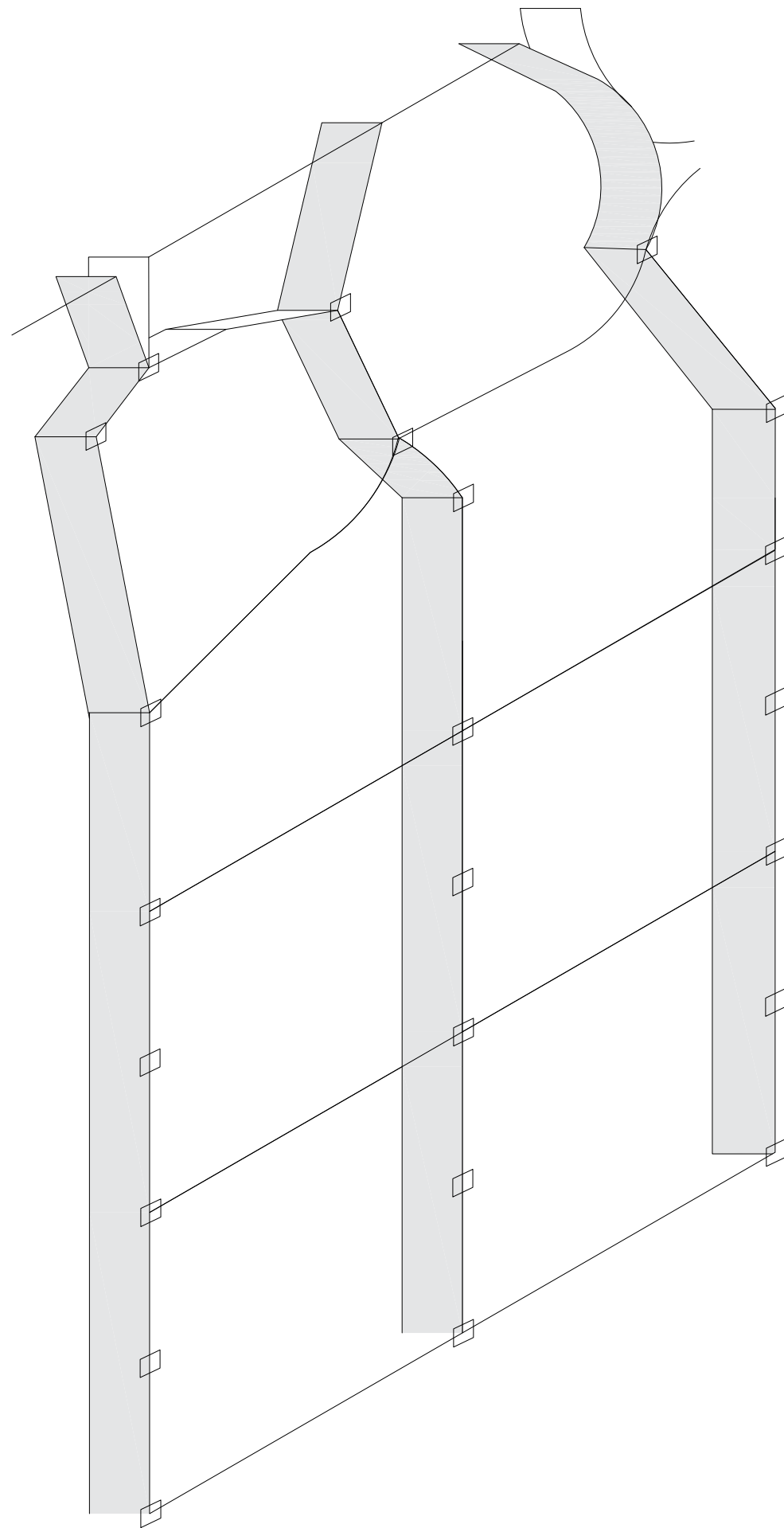

Detail struktury skla

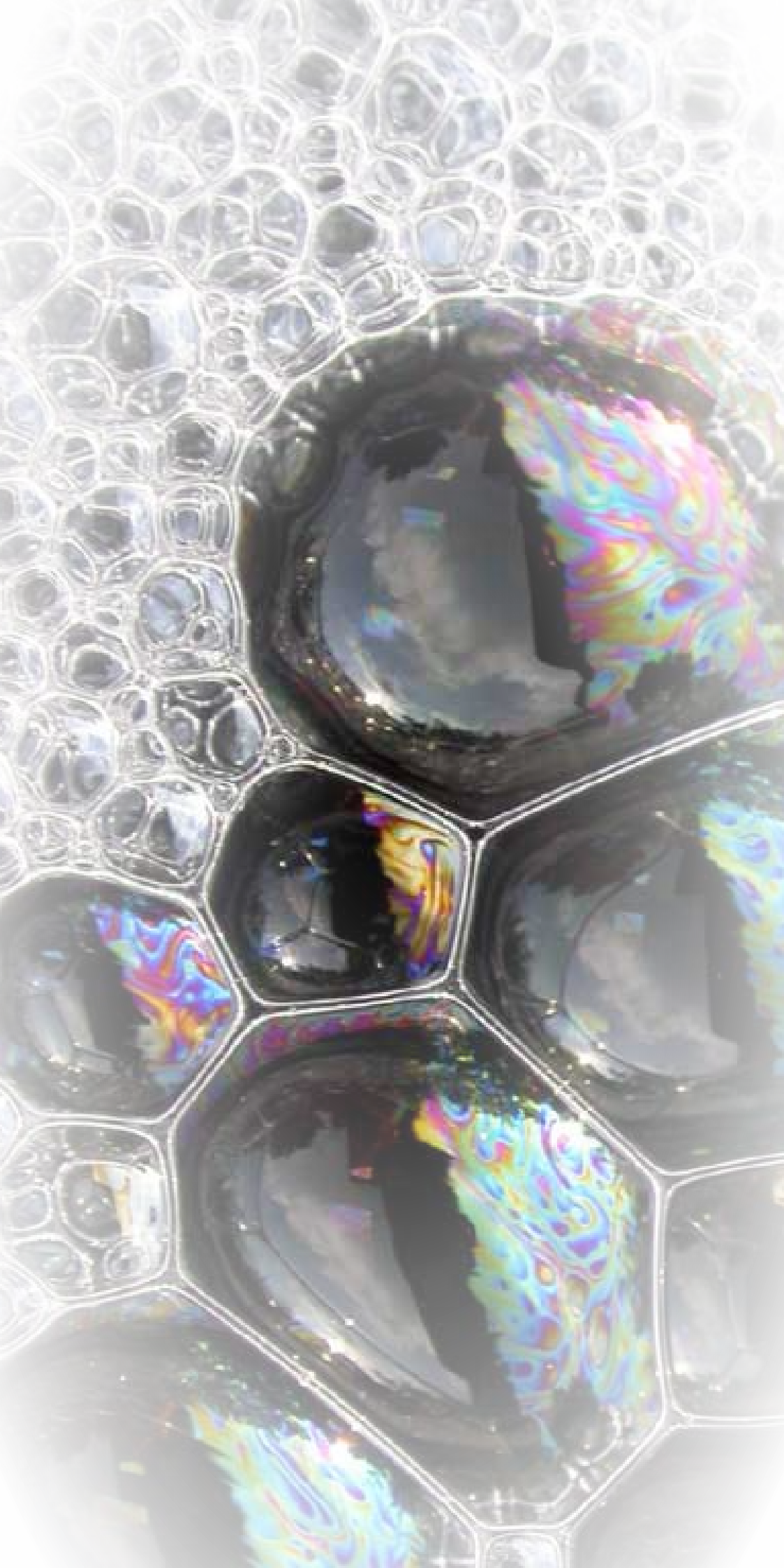
Výdech z metra poroste po obvodu chmelovými rostlinkami jako připomínku zbourané zelené stěny. Pěstování vlastního chmele má i ekonomické výhody.

Schema konstrukce fasády kotvené ke kolným nosníkům. Ve vodorovném směru je lepená

FASÁDA

Koncept řešení fasád vychází už z předdiplomního průzkumu. Estetika a atmosféra, zejména interiéru, nejoblíbenějších restaurací evokuje řadou doplňků „staré dobré časy“. Původ této záliby je možné hledat za touhou po minulosti, ale také za snahou utéct od vnější hektické reality a vstoupit do snového bezproblémového světa spolu se skleničkou dobrého moku. Z toho vychází zvolené řešení zamířené fasády ze strukturovaného skla. Vidíme matně ven, můžeme vnímat krásy Vltavského ná březí z povzdálí, realita nás neatakuje. Sleněná fasáda se ovíjí kolem celé betonové konstrukce domu.

Celá fasáda je tvořená rastrem, kerá se směrem nahoru mění a rozpadá, má připomínat stoupající pivní pěnu. Podobných rastrů je Malá Strana plná. Na obrázku dole je zdivo, lemující celou Chotkovu ulici.

Rastr pokračuje i na střeše, kde je tvořen pomocí šablon z bílého plechu

FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ

mhd
hosté

vjezd
zásobování
zaměstnanci

PIVOVAR

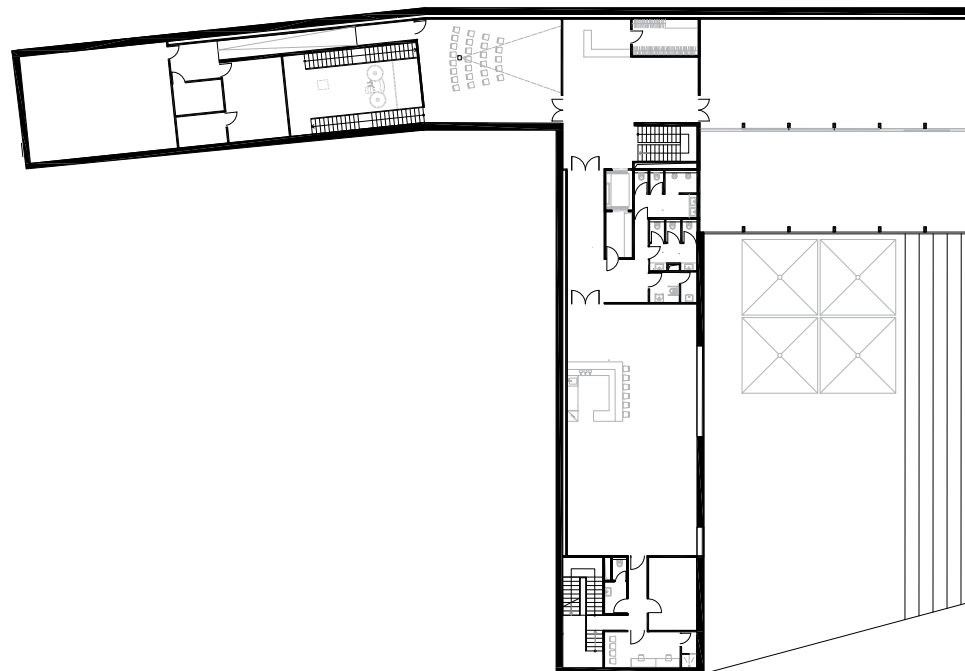
RESTAURACE

dvůr

KUCHYŇĚ

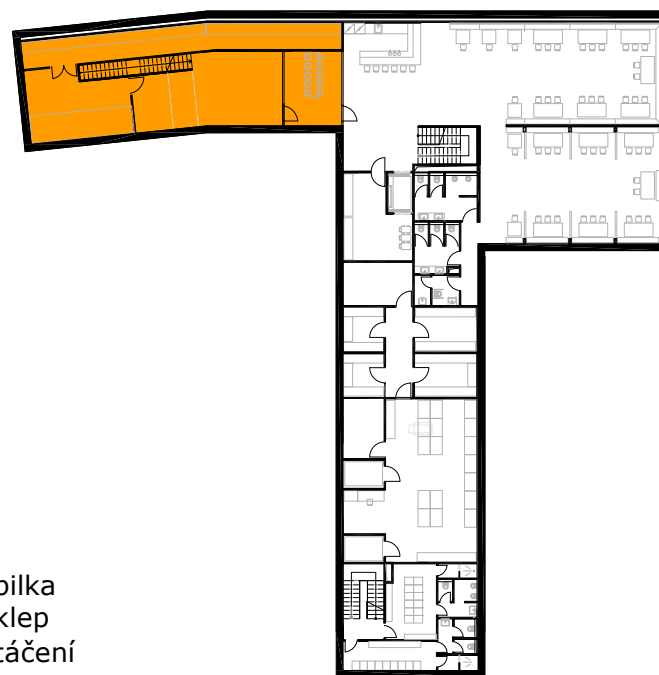
terasa

patro

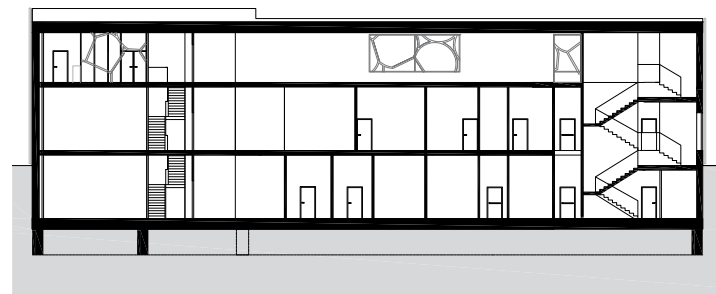
přízemí

sklep

podélný řez

příčný řez kuchyní

FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ

mhd
hosté

vjezd
zásobování
zaměstnanci

PIVOVAR

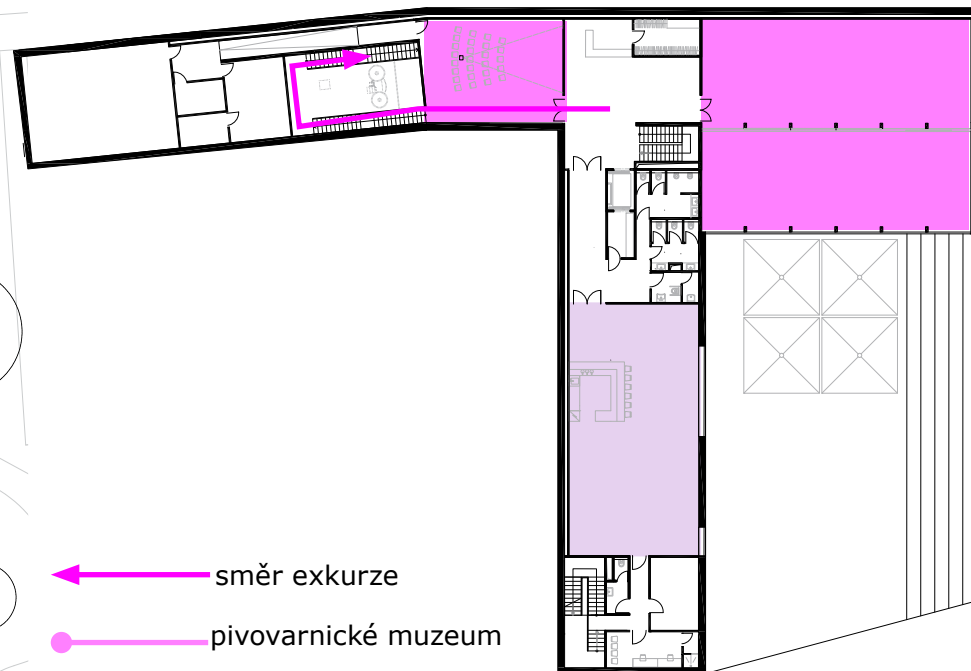
RESTAURACE

KUCHYŇĚ

terasa

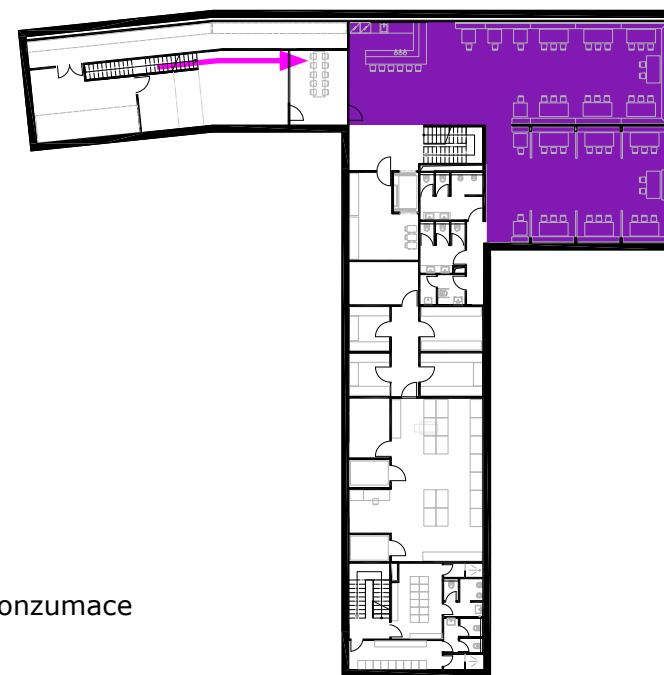
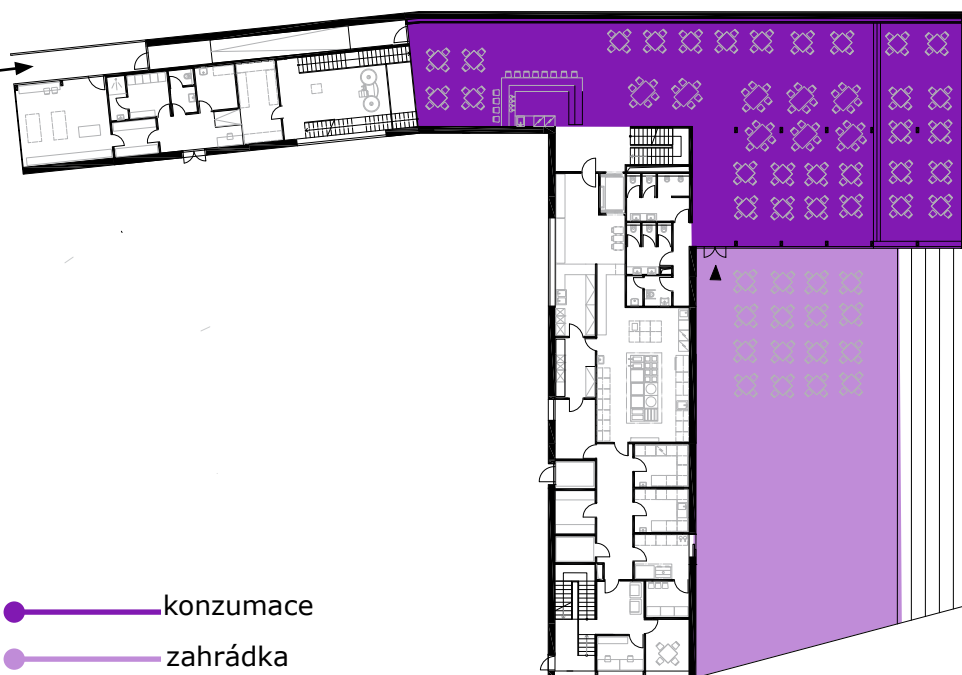
dvůr

patro

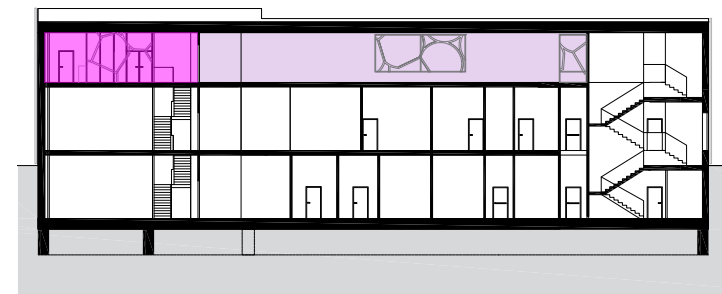
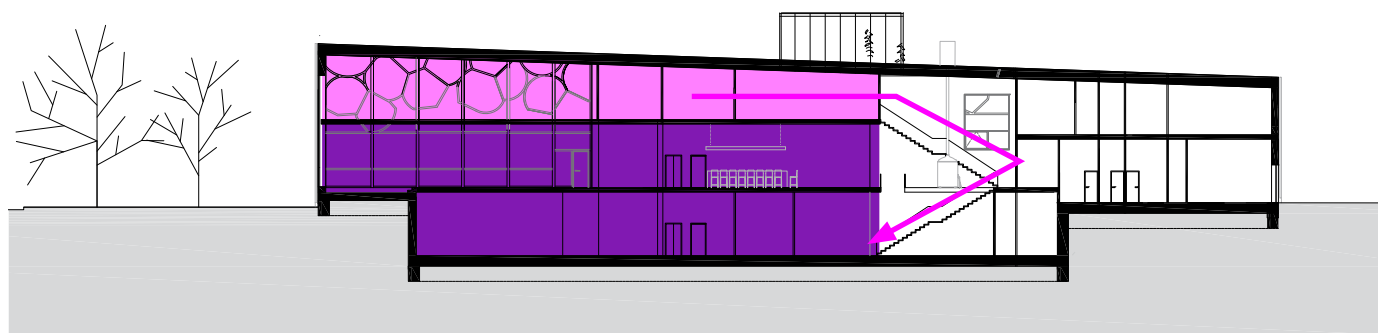
přízemí

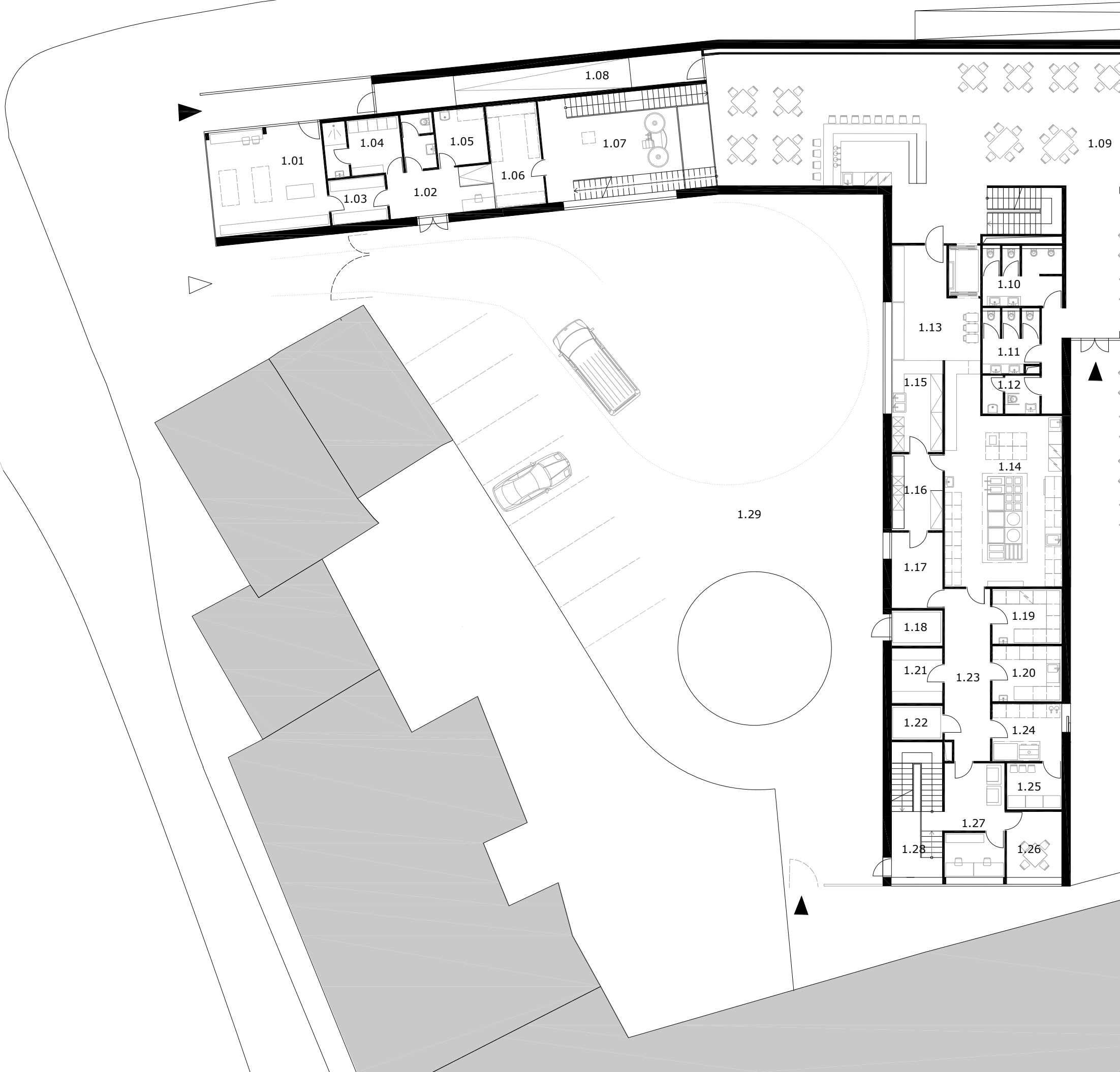
sklep

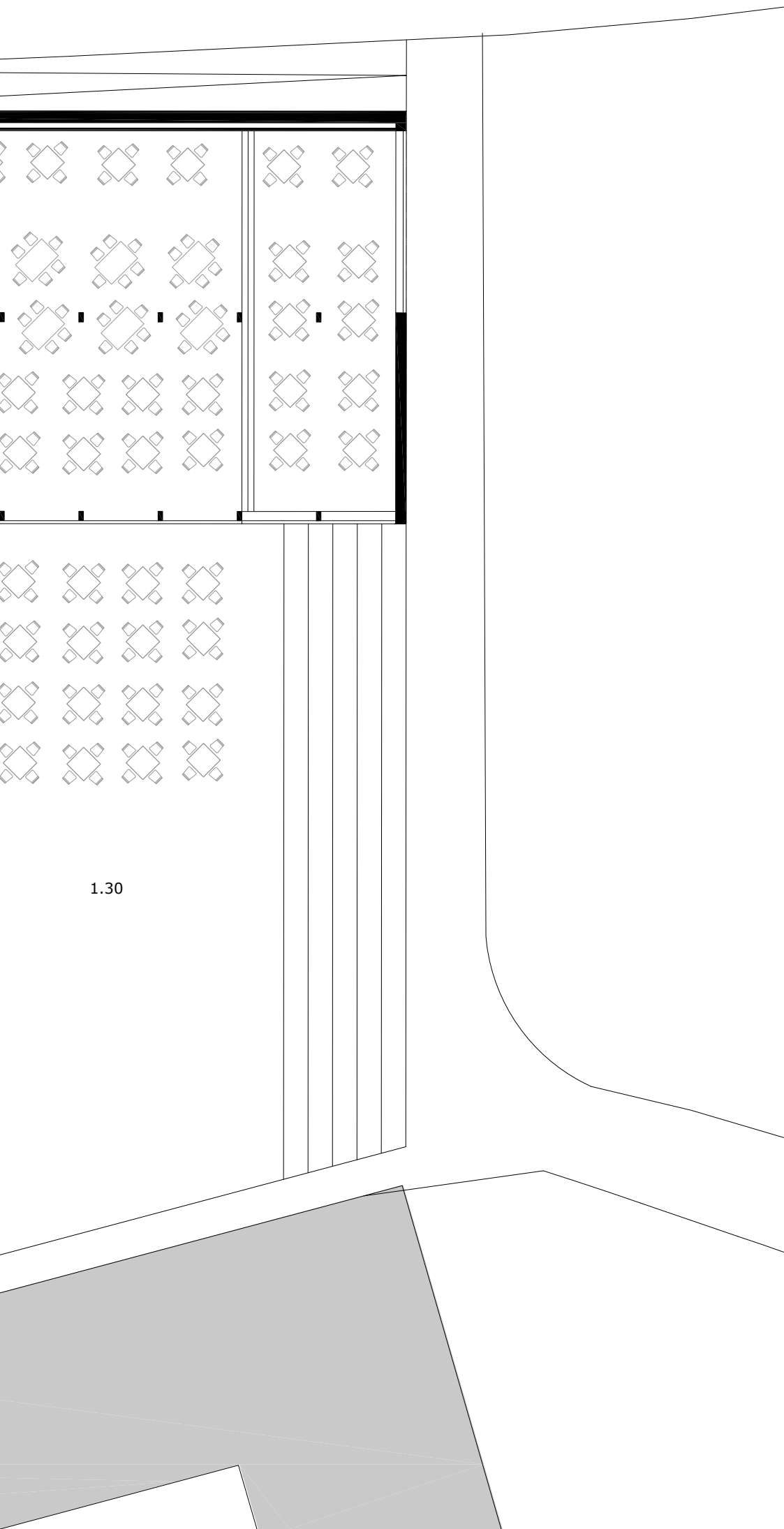
podélný řez

příčný řez kuchyní

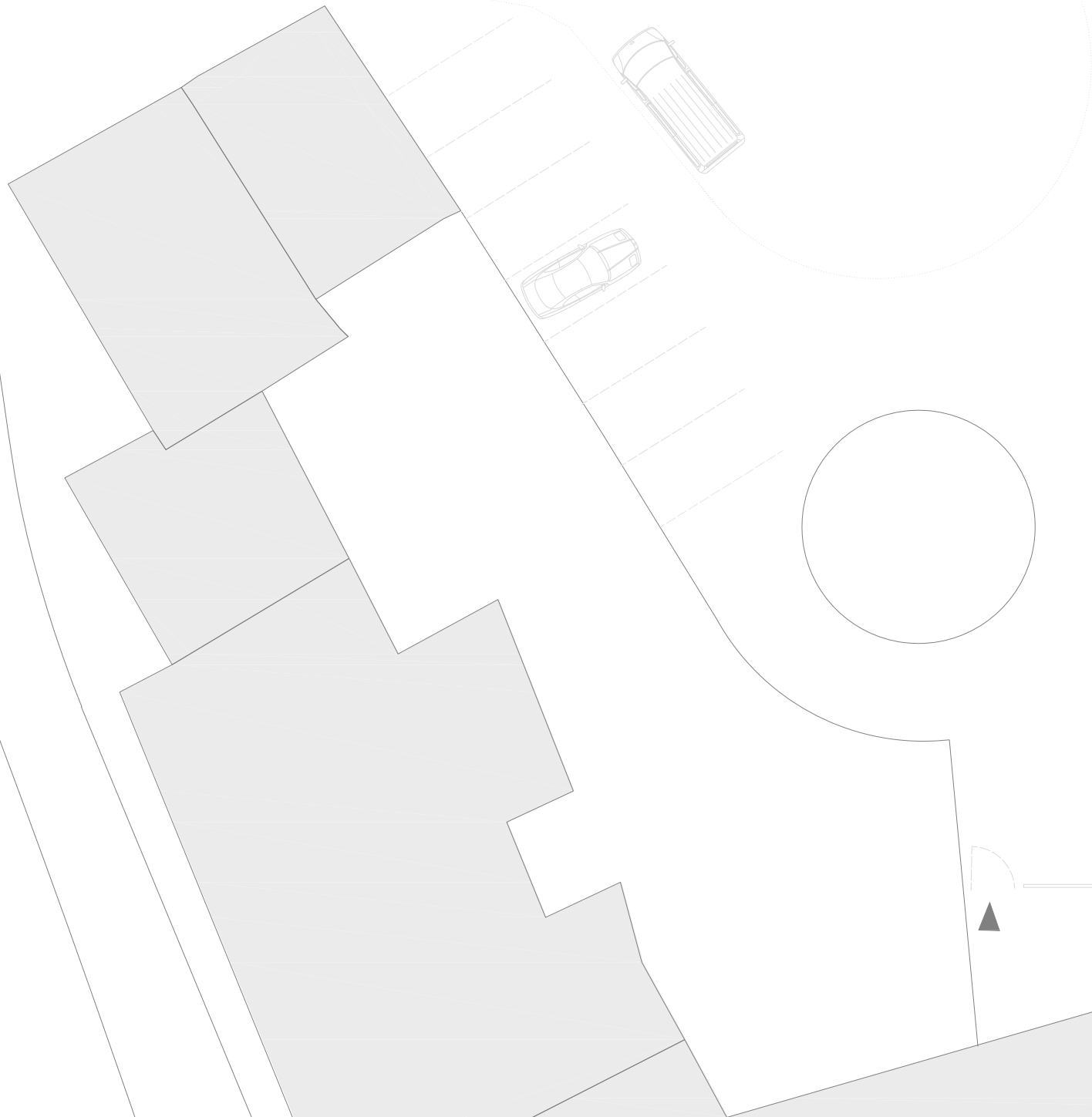
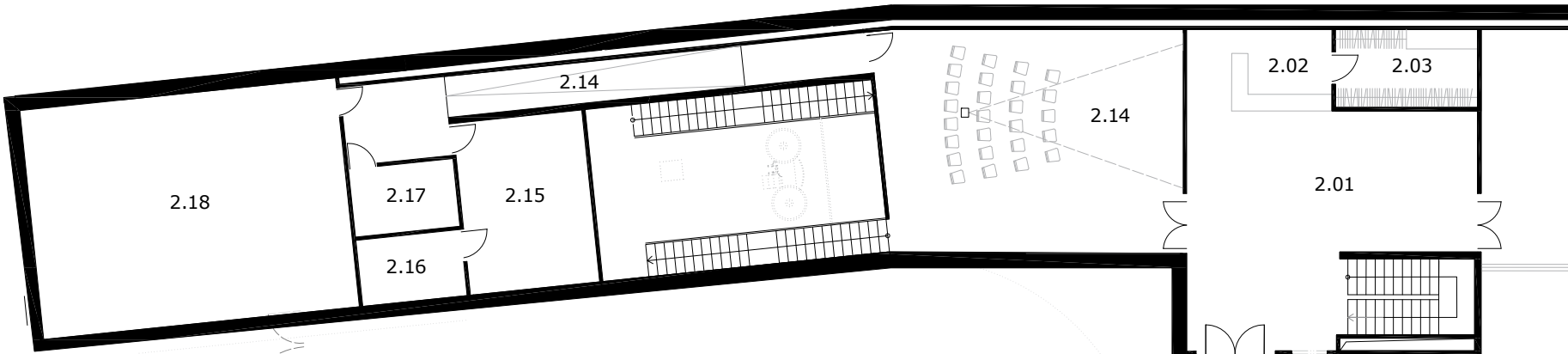

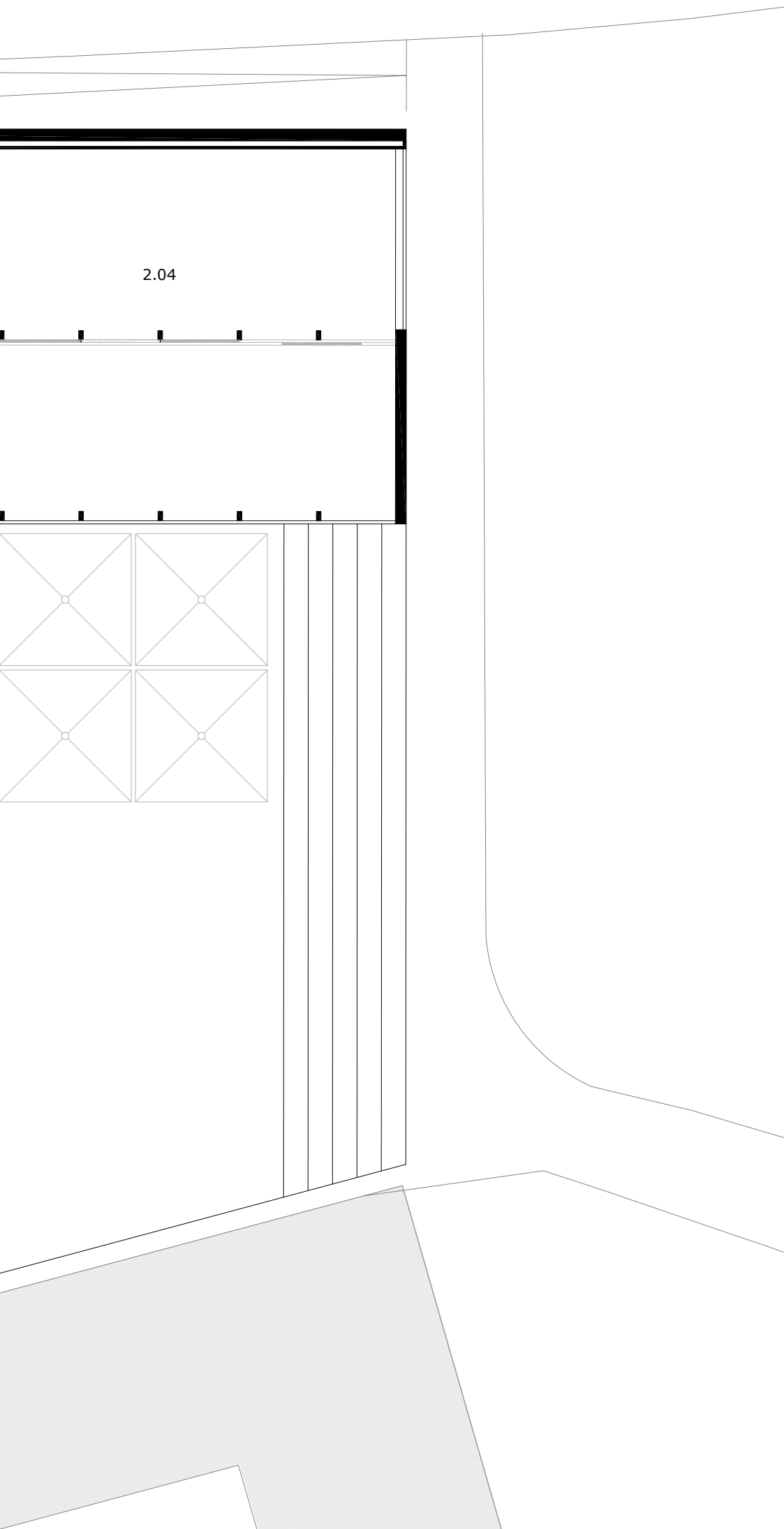

LEGENDA

- 1.01 pivovarský obchod
- 1.02 příjem zboží
- 1.03 sklad obchodu
- 1.04 šatny zaměstnanců;wc;sprchy
- 1.05 technická místnost
- 1.06 sklad
- 1.07 varna
- 1.08 zádveří
- 1.09 konzumace
- 1.10 wc ženy
- 1.11 wc muži
- 1.12 wc vozíčkář;úklid
- 1.13 výdej
- 1.14 kuchyně
- 1.15 mytí bílého nádobí
- 1.16 mytí černého nádobí
- 1.17 odpadky
- 1.18 zvedací plošina (příjem)
- 1.19 přípravná masa
- 1.20 přípravná zeleniny
- 1.21 denní sklad
- 1.22 zvedací plošina (sklad)
- 1.23 chodba
- 1.24 letní výčep
- 1.25 sklad nábytku
- 1.26 jídelna
- 1.27 kancelář
- 1.28 vstupní prostor
- 1.29 dvůr;parkoviště zaměstnanců
- 1.30 terasa

LEGENDA

2.01 foyer
2.02 recepce
2.03 šatna
2.04 museum piva

2.05 chodba
2.06 výdej
2.07 wc muži
2.08 wc ženy
2.09 wc vozíčkář
2.10 pronajímatelný sál
2.11 sklad nábytku
2.12 wc umělci
2.13 šatny;sprcha

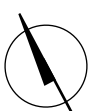
2.14 promítací sál
2.15 chodba
2.17 sklad nábytku
2.18 úklid
2.19 kotelna
2.20 strojovna vzduchotechniky

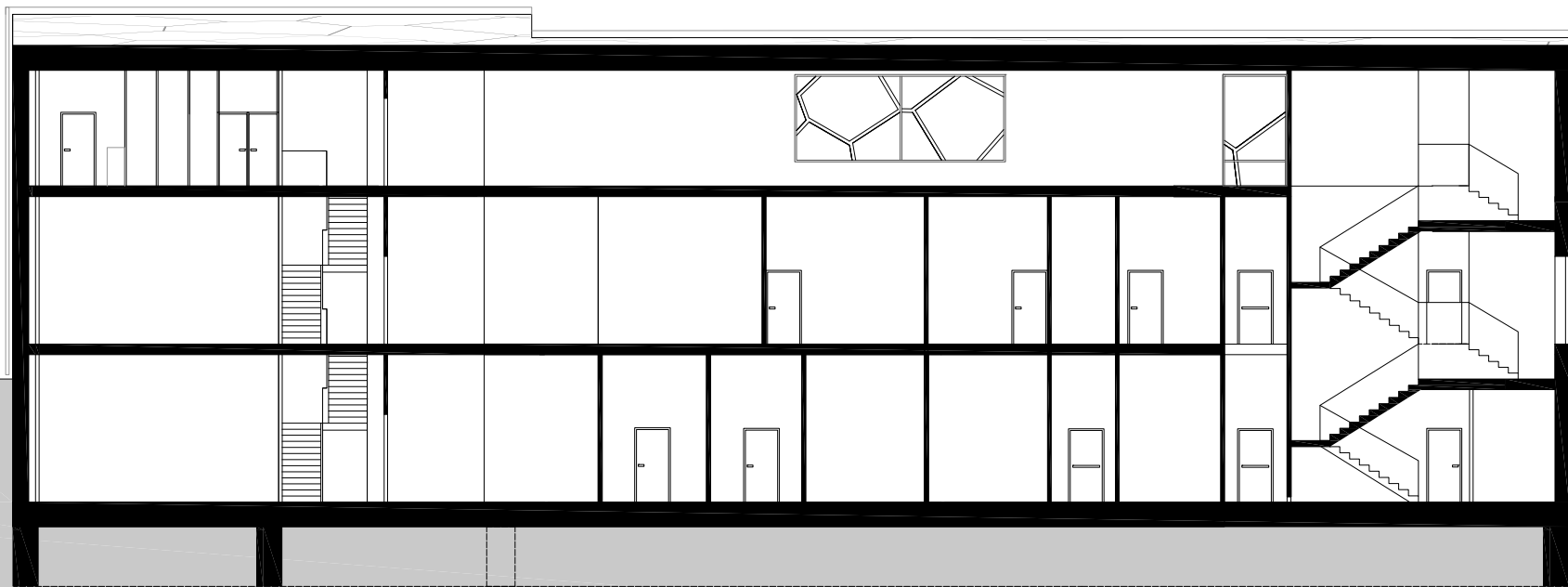
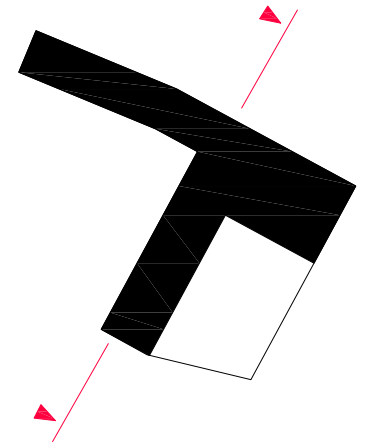

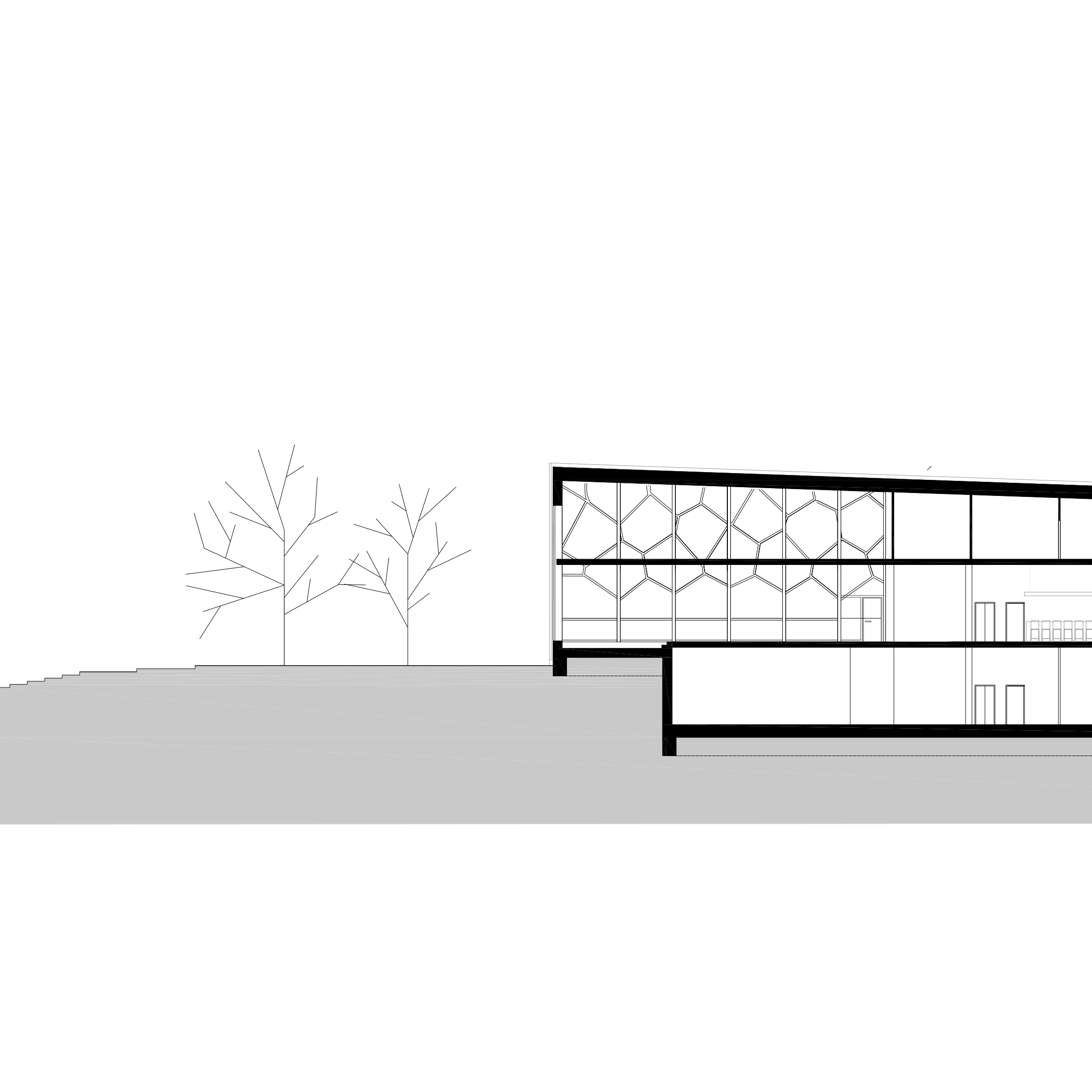

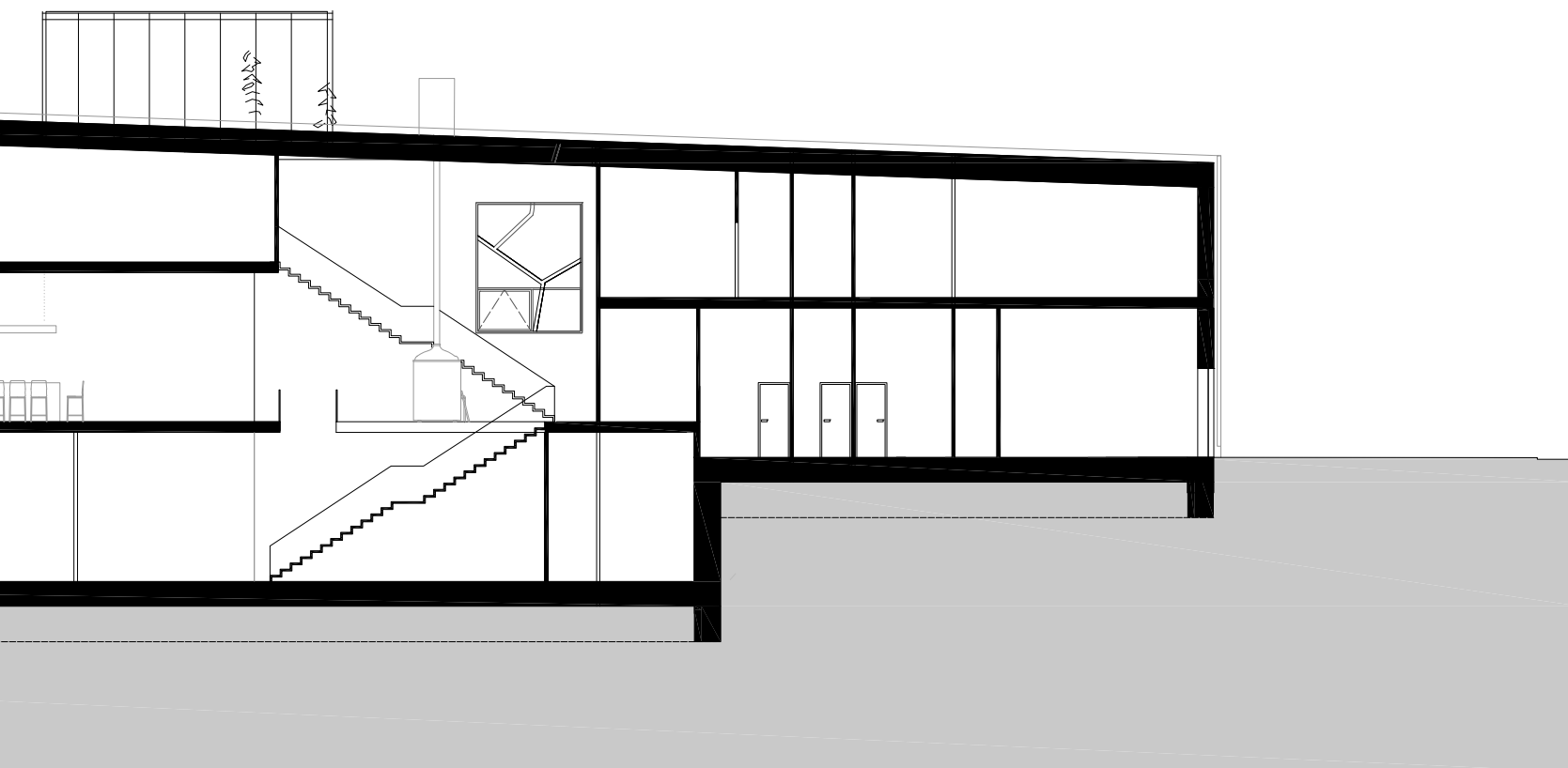
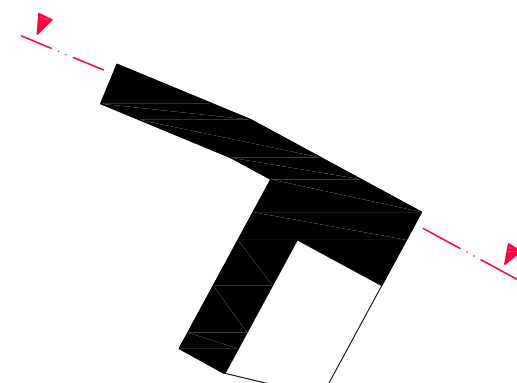
LEGENDA

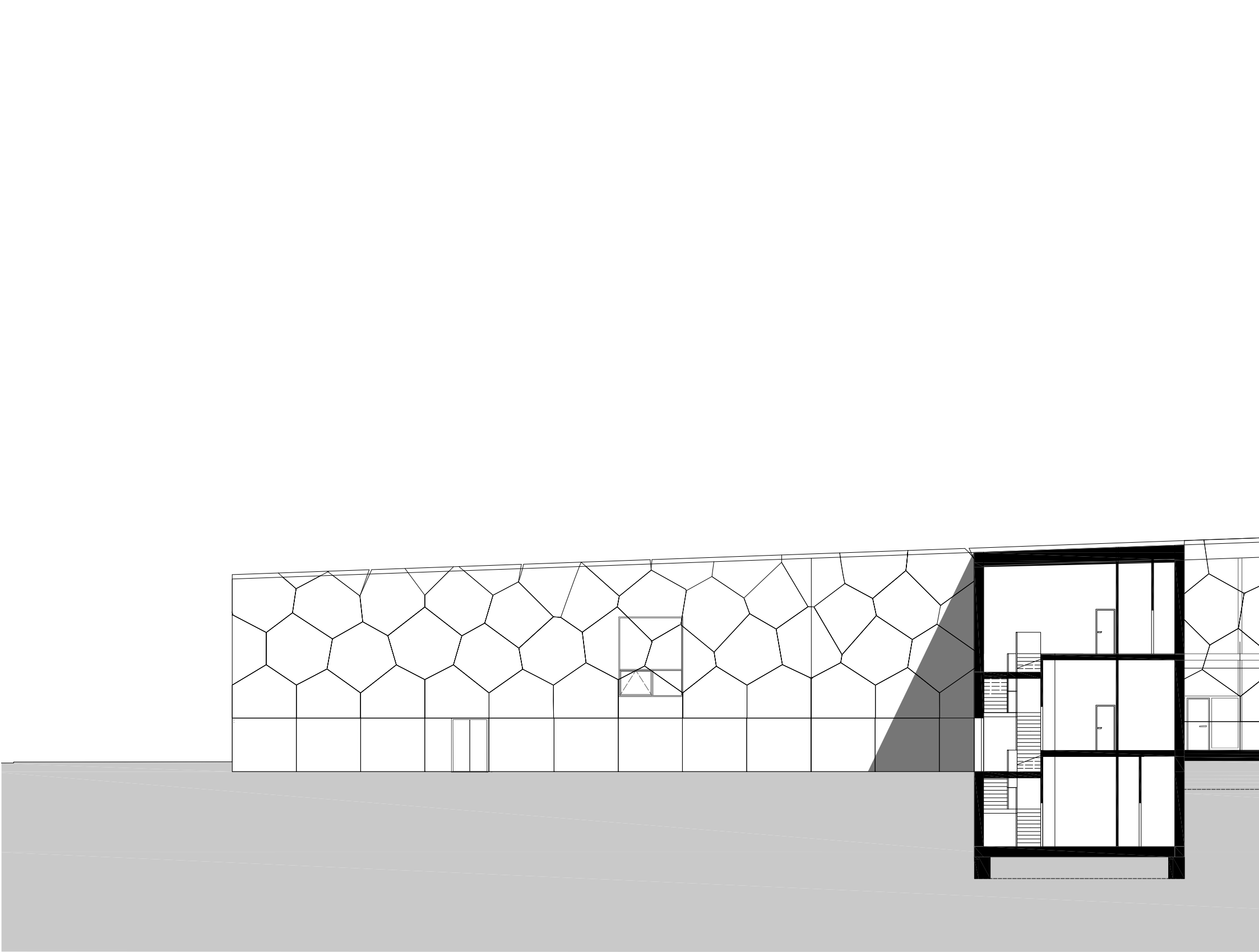
- 0.01 konzumace
- 0.02 wc ženy
- 0.03 wc muži
- 0.04 wc vozíčkář;úklid
- 0.05 výdej

- 0.06 technická místnost;lapač tuků
- 0.07 mrazák
- 0.08 chlazený sklad zeleniny
- 0.09 chlazený sklad masa
- 0.10 chlazený sklad ostatní suroviny
- 0.11 obaly
- 0.12 suchý sklad
- 0.13 zvedací plošina (příjem)
- 0.14 zvedací plošina(kuchně)

- 0.15 schodiště
- 0.16 šatny muži;sprcha;wc
- 0.17 šatny ženy;sprcha;wc

- 0.18 stáčírna
- 0.19 spilka
- 0.20 ležácký sklep
- 0.21 ochutnávka

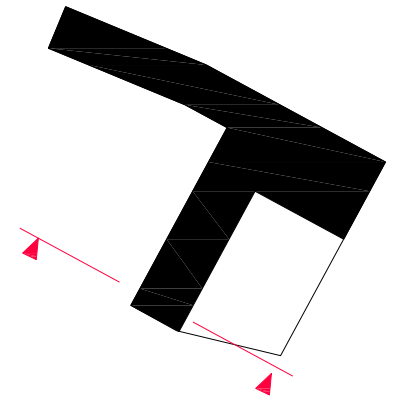
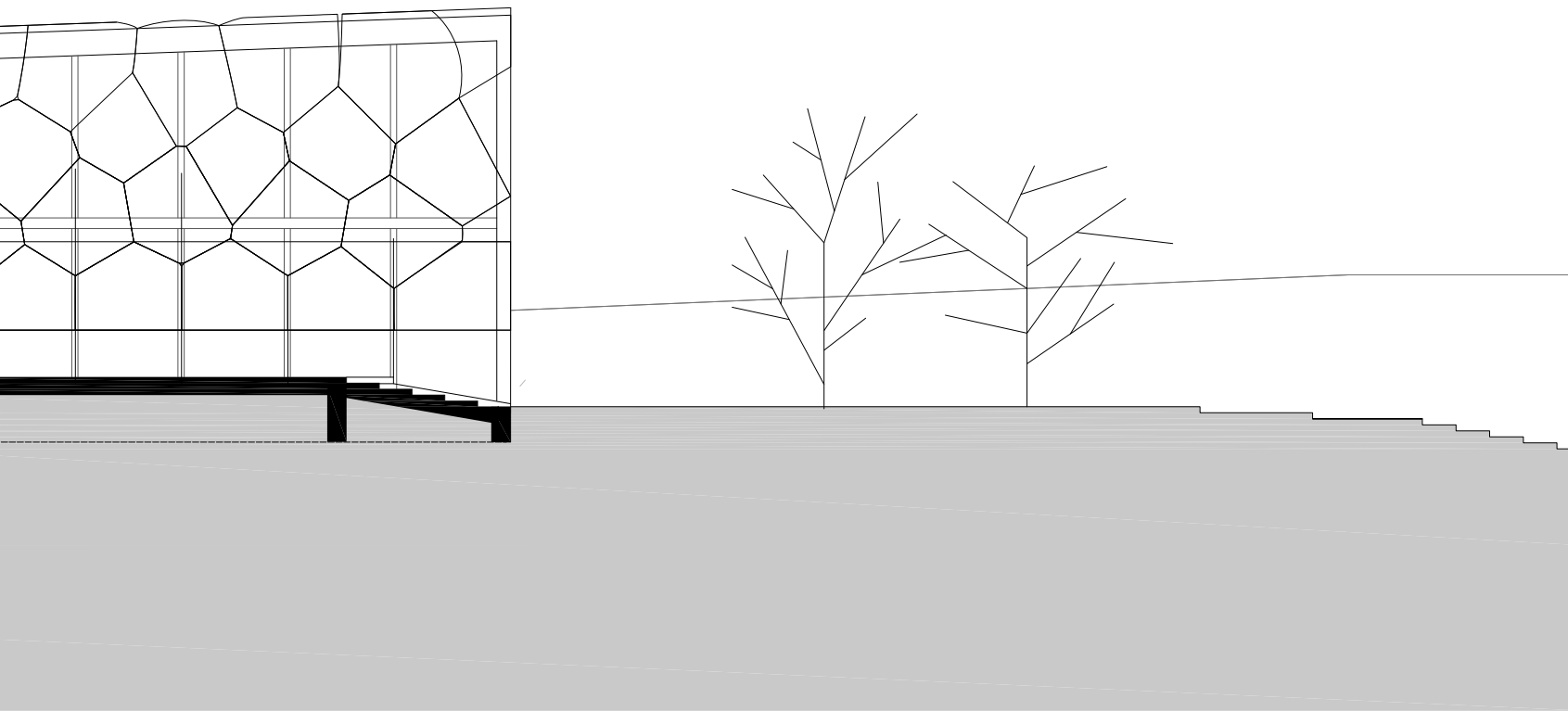

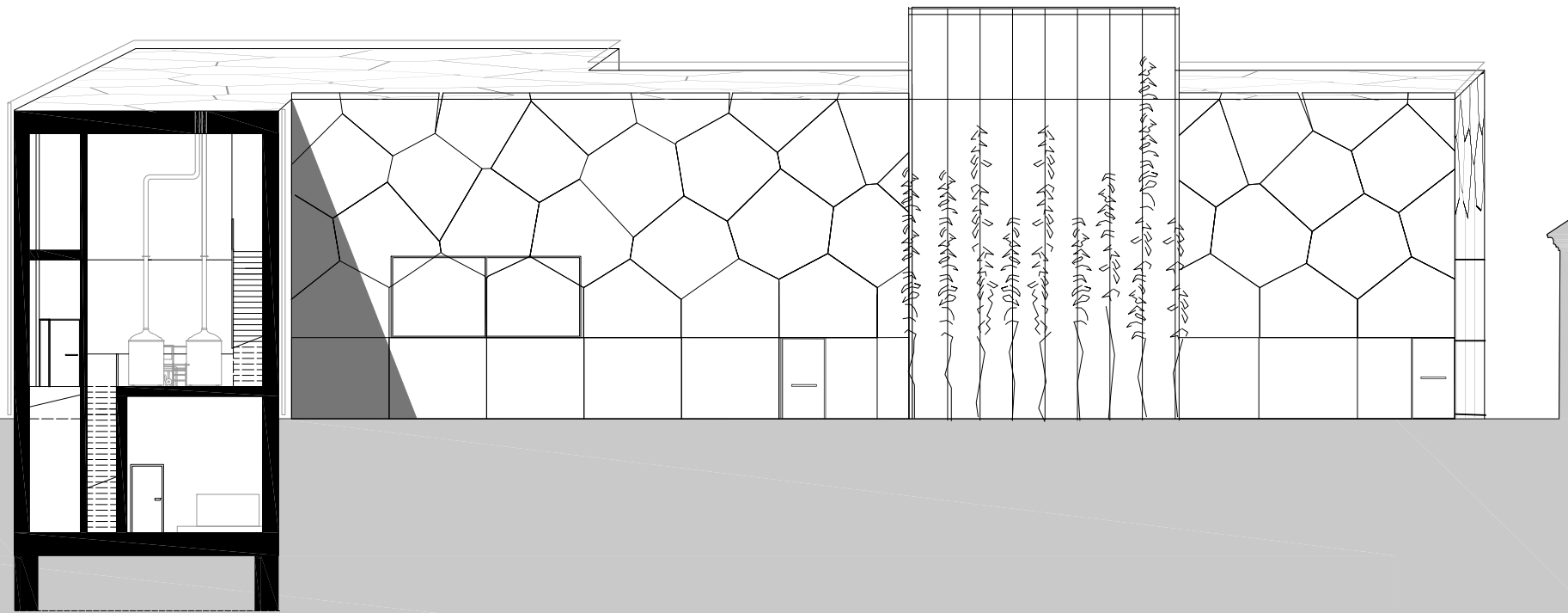
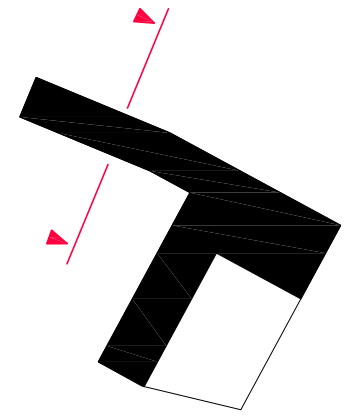

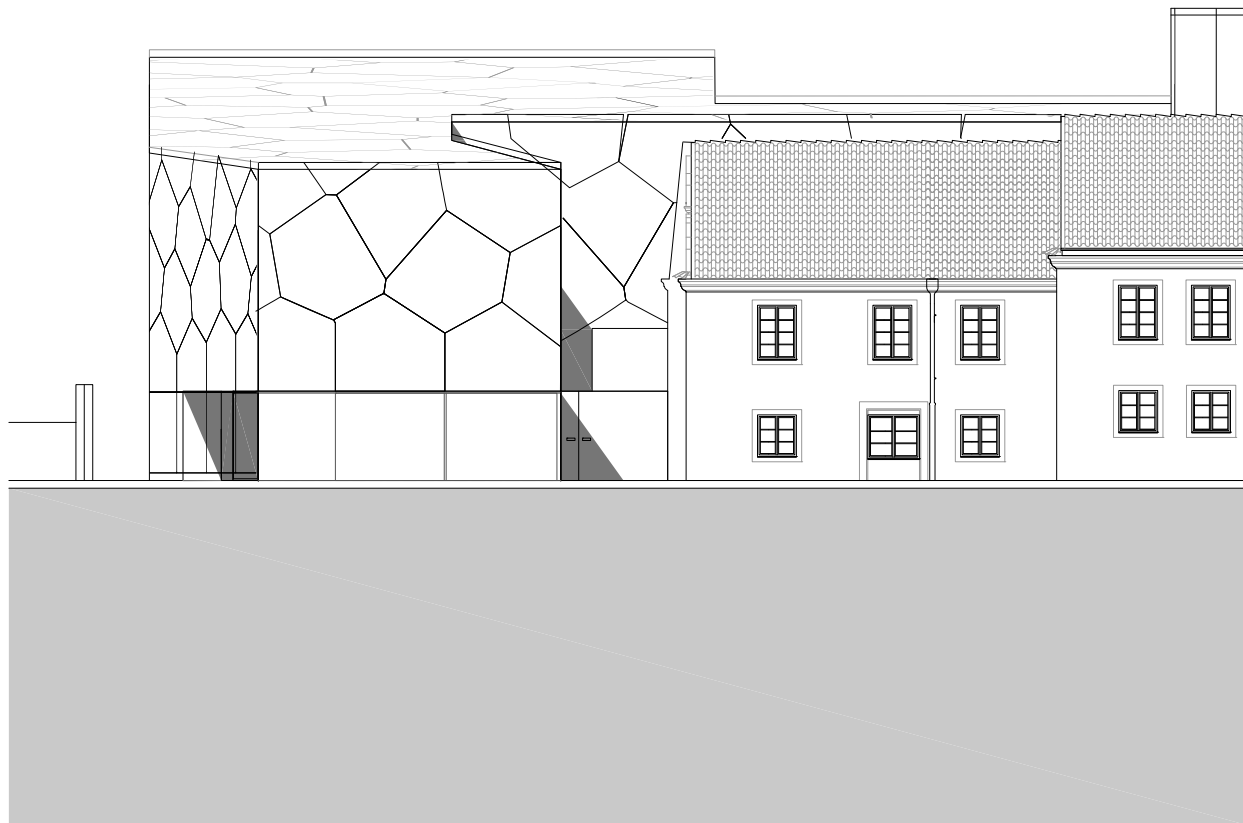
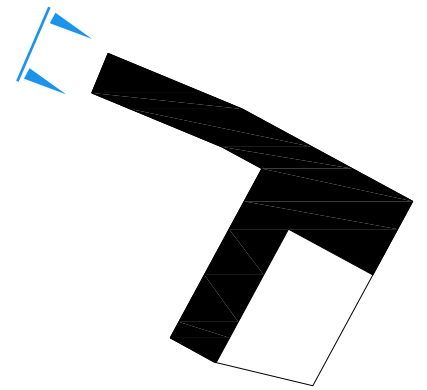

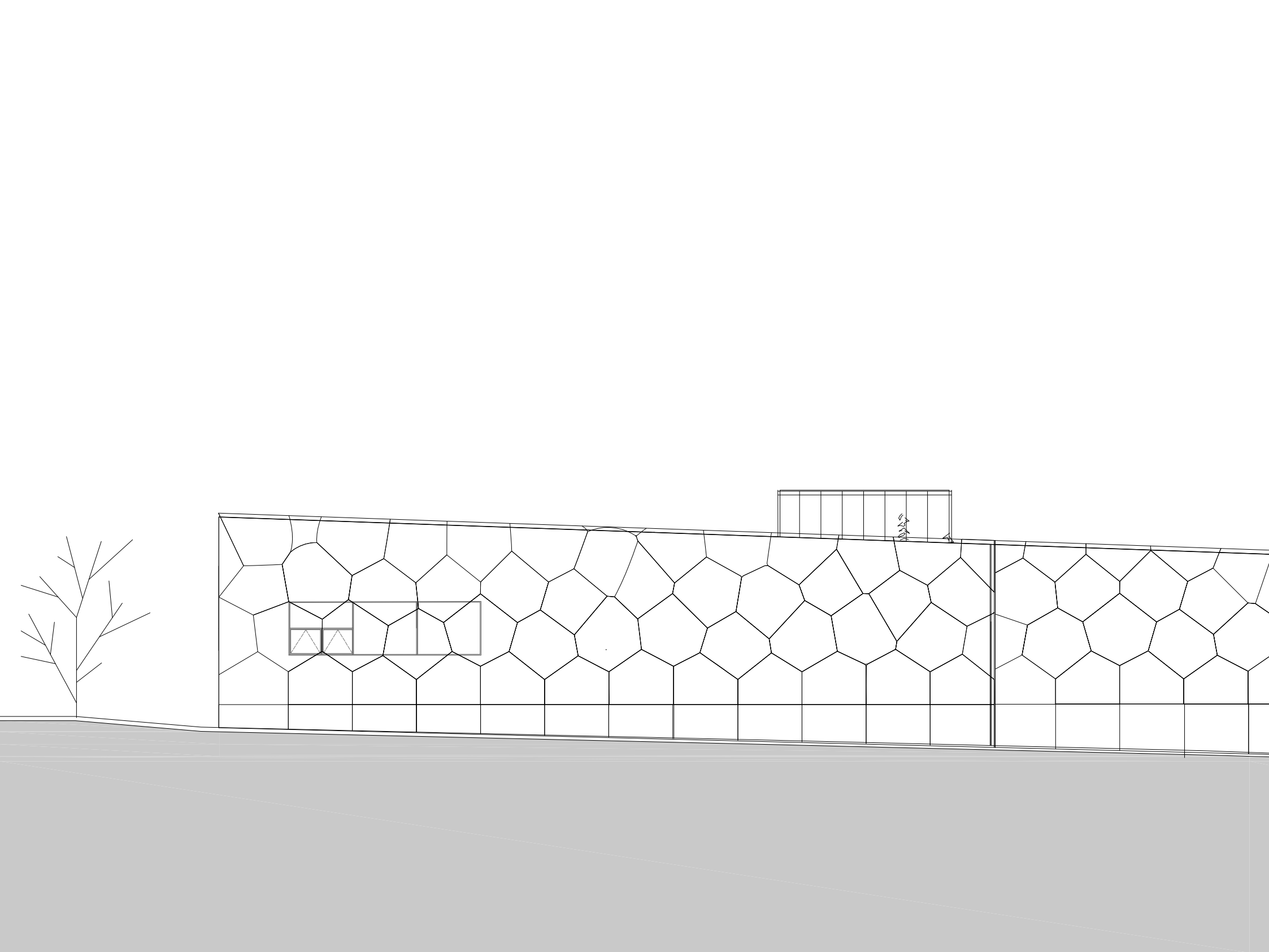

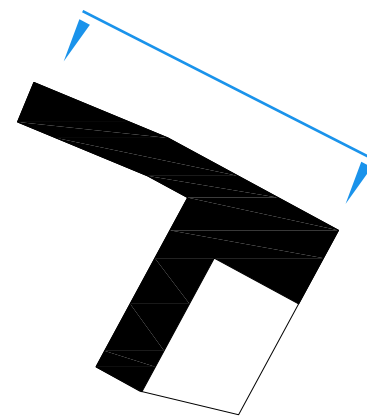

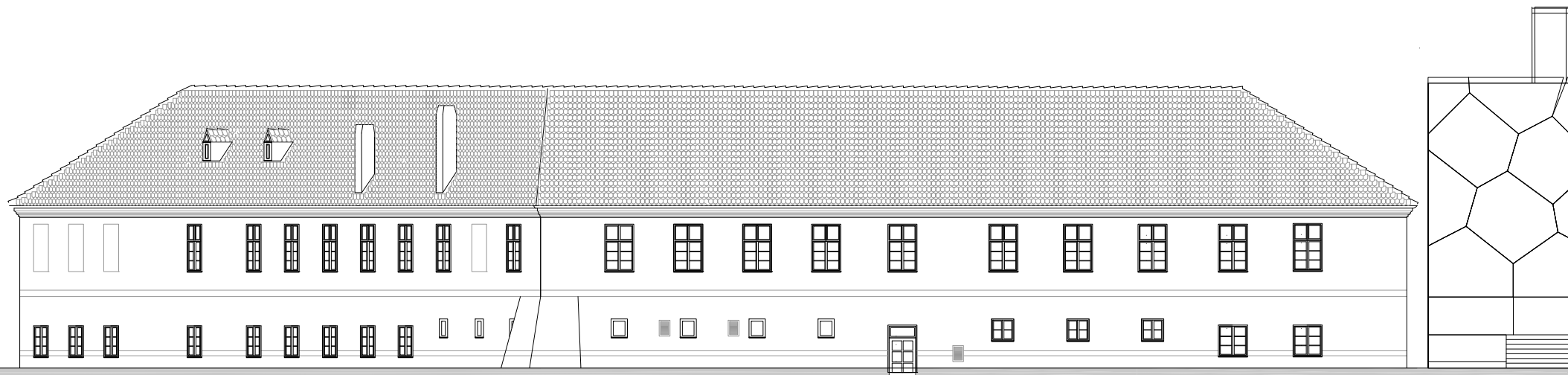
POHLED Z ULICE

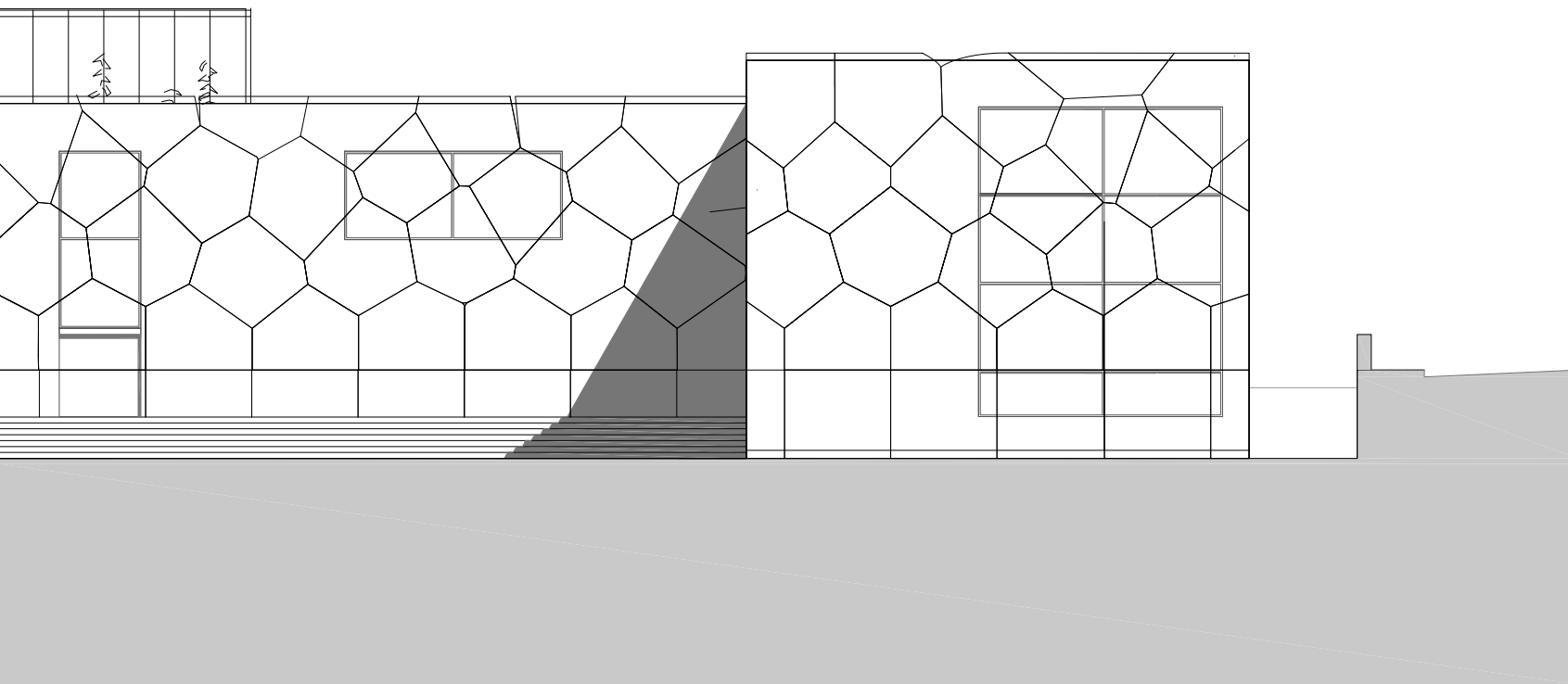
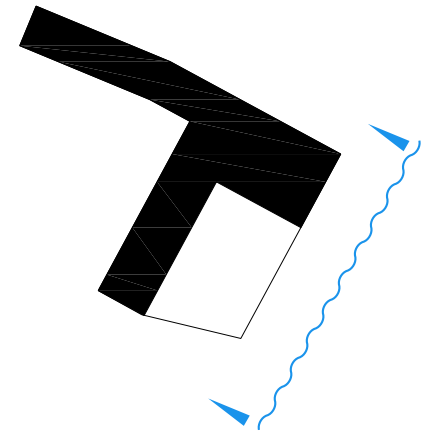
U LUŽICKÉHO SEMINÁŘE 1:200

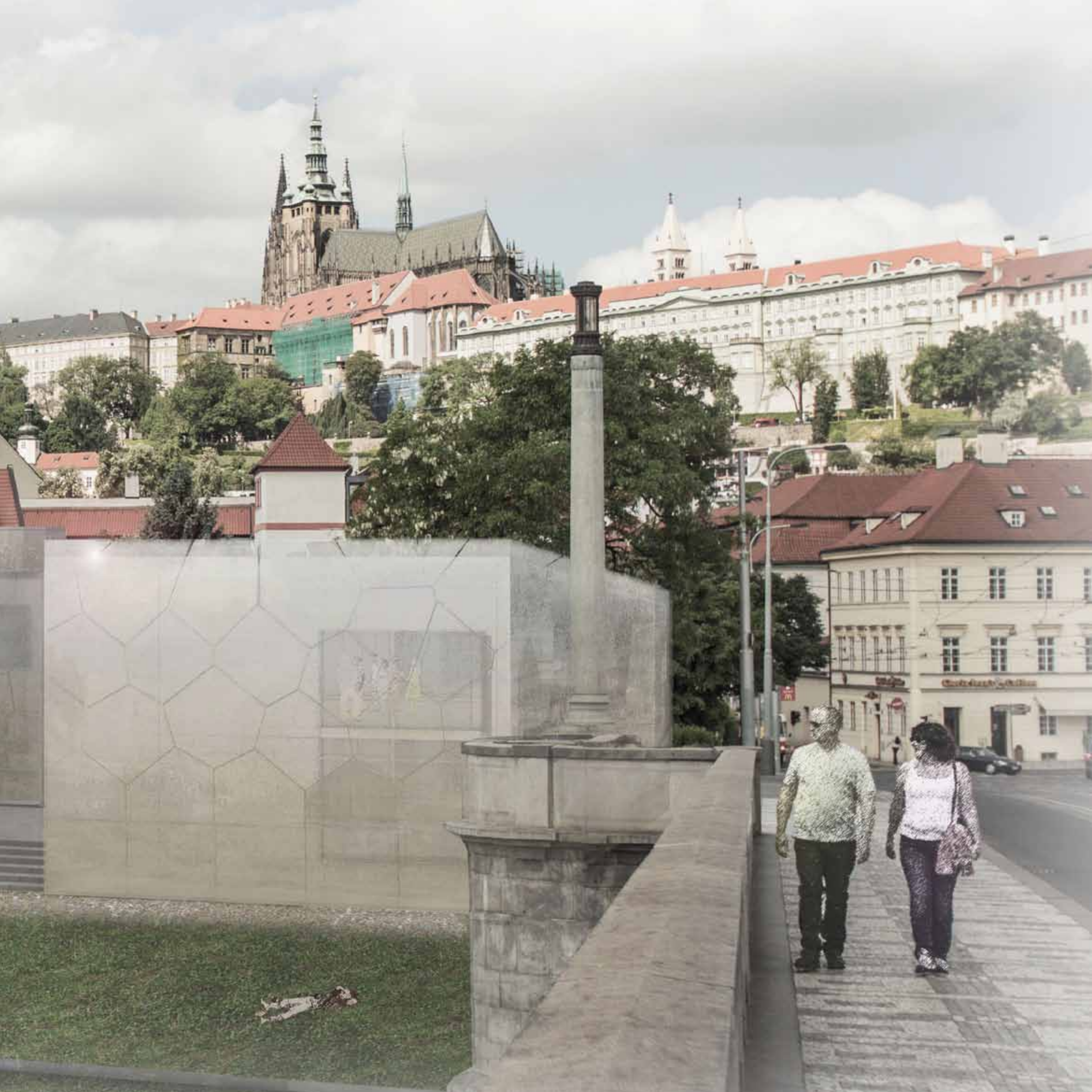

PODĚKOVÁNÍ...

Děkuji Romanu Kouckému a Editě Lisecové,
rodině a psychicky i fyzicky vypomáhajícím přátelům.

ZDROJE

MIKITOVÁ, Barbora. Rezervy centra. Praha, 2010/2011. Dostupné z: [http://issuu.com/miki-
tova/docs/diplomni_projekt](http://issuu.com/mikito-
tova/docs/diplomni_projekt). Diplomní projekt. Fakulta architektury, ČVUT. Vedoucí práce
Doc. Ing. arch. Roman Koucký.

TEIGE, Josef. Pražské příspěvky místopisné. Praha, Společnost přátel starožitností českých,
1911. Dostupné z: <http://kramerius.mlp.cz/kramerius/MShowMonograph.do?id=273>. kapito-
la: Osada sv. Petra v Rybařích na Menším Městě Pražském a její nejbližší okolí.

Malá strana v mém mládí. Věstník Klubu Za starou Prahu [online]. 2007, č. 1. Dostupné z:
<http://www.zastarouprahu.cz/ruzne/denkstein.htm>

Malá Strana - významné archeologické plochy. Archeologický odbor NPÚ Praha [online].
Praha, 23.11.2010. Dostupné z: [http://www.archeopraha.cz/mala-strana-vyznamne-archeo-
logicke-plochy](http://www.archeopraha.cz/mala-strana-vyznamne-archeo-
logicke-plochy)

CACHA, Milan. Malostranská zbrojnice. In: Hradycy.cz [online]. 2. 2. 2008. Dostupné z: [http://
www.hradycy.cz/?OID=5989](http://
www.hradycy.cz/?OID=5989)

LUKŠÍČEK, M. Země Koruny české. In: Arcivévoda František Ferdinand Habsburský d' este
[online]. 2. 2. 2008. Dostupné z: <http://franzferdinand.cz/cz/Rakousko-Uhersko/Cechy>

BASAŘOVÁ, Gabriela Basařová, Jan ŠAVEL, Petr BASAŘ a Tomáš LEJSEK. Pivovarství [onli-
ne]. Praha: Vydavatelství VŠCHT, 2010

KOLEKTIV AUTORŮ. Stavební kniha - České a moravské pivovary. Brno: EXPO DATA spol. s.
r. o., 2007

fotografie:

<http://www.pohlednice-praha.cz/pohlednice-praha-mala-strana.php>

<http://prazskychytrak.cz/?p=599>

<http://www.zastarouprahu.cz/ruzne/denkstein.htm>

http://www.lib.utexas.edu/maps/historical/prague_1858.jpg

<http://www.pivovary.info/>

http://www.fabriky.cz/coajak/coajak_pivo.htm

<http://www.pivnidenik.cz/>